

Česká zemědělská univerzita v Praze

Provozně ekonomická fakulta

Katedra ekonomiky

Bakalářská práce

Ekonomika malé rodinné farmy

Lenka Soukupová

© 2017 ČZU v Praze

ZADÁNÍ BAKALÁŘSKÉ PRÁCE

Lenka Soukupová

Provoz a ekonomika

Název práce

Ekonomika malé rodinné farmy

Název anglicky

The economy of small family farm

Cíle práce

Hlavním cílem je zhodnocení finanční situace zemědělského podniku, posouzení vlivu dotací na finanční vývoj a případný návrh optimalizace provozu.

Díličí cíle:

- zhodnocení stávající finanční situace
- určení míry vlivu dotačních nástrojů
- návrh optimalizace

Metodika

V teoretické části bude provedeno vymezení základních pojmů, souvisejících s danou problematikou na základě odborné literatury. V části praktické pak bude provedena charakteristika dané farmy, vyhodnocení ekonomické situace a finanční analýza. Závěrem bakalářské práce budou shrnuty všechny dosažené výsledky a provedené zhodnocení finanční situace podniku s konkrétními návrhy na zlepšení finančního zdraví podniku.

Metody:

- kalkulace nákladů
- finanční analýza
- ekonomická efektivnost

Doporučený rozsah práce

50 str.

Klíčová slova

Zemědělství, ekonomika farmy, ekonomická efektivnost, dotační politika, daňová evidence

Doporučené zdroje informací

ČERNOHORSKÝ, J. – TEPLÝ, P. *Základy financí*. Praha: Grada, 2011. ISBN 978-80-247-3669-3.

FOLTÝN, I. – ZEDNÍČKOVÁ, I. *Rentabilita zemědělských komodit : ekonomicko-matematické predikce = profitability of agricultural commodities : economic-mathematical predictions*. Praha: Ústav zemědělské ekonomiky a informací, 2010. ISBN 978-80-86671-80-2.

SEDLÁČEK, J. *Finanční analýza podniku*. Brno: Computer Press, 2011. ISBN 978-80-251-3386-6.

SVATOŠ, M. – ČESKÁ ZEMĚDĚLSKÁ UNIVERZITA V PRAZE. KATEDRA EKONOMIKY. *Ekonomika agrárního sektoru : (vybraná témata)*. V Praze: Česká zemědělská univerzita, Provozně ekonomická fakulta, 2008. ISBN 978-80-213-1846-5.

ŠVANDOVÁ, E. *Ekonomika malých a středních podniků*. Brno: Masarykova univerzita, 2008. ISBN 978-80-210-4615-3.

Předběžný termín obhajoby

2016/17 LS – PEF

Vedoucí práce

Ing. Michal Malý, Ph.D.

Garantující pracoviště

Katedra ekonomiky

Elektronicky schváleno dne 28. 2. 2017

prof. Ing. Miroslav Svatoš, CSc.

Vedoucí katedry

Elektronicky schváleno dne 3. 3. 2017

Ing. Martin Pelikán, Ph.D.

Děkan

V Praze dne 10. 03. 2017

Čestné prohlášení

Prohlašuji, že svou bakalářskou práci "Ekonomika malé rodinné farmy" jsem vypracovala samostatně pod vedením vedoucího bakalářské práce a s použitím odborné literatury a dalších informačních zdrojů, které jsou citovány v práci a uvedeny v seznamu literatury na konci práce. Jako autorka uvedené bakalářské práce dále prohlašuji, že jsem v souvislosti s jejím vytvořením neporušila autorská práva třetích osob.

V Praze dne 13. března 2017

Poděkování

Ráda bych touto cestou vyjádřila poděkování Ing. Michalovi Malému, Ph.D. za cenné rady a užitečné připomínky při vedení mé bakalářské práce. Rovněž děkuji podniku na Rybníkách za vstřícnost a poskytnutí nezbytných informací a podkladů k sestavení finanční analýzy.

Ekonomika malé rodinné farmy

Souhrn

Cílem práce je zhodnocení finanční situace zemědělského podniku, posouzení vlivu dotací na jeho hospodářskou činnost a případný návrh na zlepšení finanční situace.

Bakalářská práce je rozdělena na několik částí o efektivním využívání zdrojů malé farmy. V metodice jsou vysvětleny ukazatele pro výpočet kalkulace nákladů a finanční analýzy. Literární rešerše se zabývá vymezením důležitých pojmů, souvisejících s danou problematikou, na základě odborné literatury. Následuje zaměření na dotační politiku. V části výsledkové je charakteristika dané farmy, vyhodnocení ekonomické situace a finanční analýza. Závěrem bakalářské práce jsou shrnuty všechny dosažené výsledky a provedené zhodnocení finanční situace podniku s konkrétními návrhy na zlepšení finančního zdraví podniku.

Výsledky vybraných ukazatelů finanční analýzy informují o tom, že podnik měl v letech 2011, 2012 a 2014 značné problémy a vykazoval záporný výsledek hospodaření, ale finanční situaci se podařilo zlepšit a již v roce 2015 vykazuje kladný výsledek hospodaření.

Klíčová slova: Zemědělství, ekonomika farmy, ekonomická efektivnost, dotační politika, daňová evidence.

The economy of small family farm

Summary

The goal of this thesis is to assess financial situation of an agricultural organisation, assessing the impact of subsidies on its economic activity and any proposal to improve the financial situation.

The thesis is divided into several sections of resource-efficient small farm. The methodology explains the parameters for the calculation of costs and financial analysis. The literature define important concepts related to the issue on the basis of literature. Furthermore, the focus on subsidy policy. In the result section is the characteristic of the farm, the evaluation of the economic situation and financial analysis. In conclusion of the thesis summarizes all the results and the evaluation of the financial situation of the company with specific proposals to improve the financial health of the company.

The results of selected indicators of financial analysis, informed that the company had in the years 2011, 2012 and 2014, considerable problems and showed negative results of operations, but the financial situation has improved, and already in 2015 has a positive economic result.

Keywords: Agriculture, farm economy, economic efficiency, subsidy policy, tax records.

Obsah

1	Úvod	12
2	Cíl	14
3	Metodika	15
3.1	Kalkulace nákladů.....	16
3.1.1	Obecný kalkulační vzorec úplných vlastních nákladů v zemědělské výrobě:	16
3.1.2	Metody kalkulace:	17
3.2	Finanční analýza	20
3.3	Popis metod pro naplnění cílů	21
3.4	Specifika finanční analýzy.....	22
3.4.1	Analýza poměrových ukazatelů	22
3.4.2	Ukazatele rentability	22
3.4.3	Ukazatele aktivity.....	24
3.4.4	Ukazatele zadluženosti (úvěrové zatížení).....	25
3.4.5	Ukazatele likvidity	26
4	Teoretická část	27
4.1	Vývoj zemědělství v ČR	27
4.1.1	Vývoj po roce 1990	27
4.2	Charakteristika zemědělství v České Republice	28
4.2.1	Pozice agrárního sektoru	29
4.3	Rostlinná výroba	30
4.4	Živočišná výroba.....	30
4.5	Charakteristika podnikání	31
4.6	Podnikání v zemědělství	32
4.7	Daňová evidence.....	33

4.7.1	Vedení daňové evidence	33
4.7.2	Předmět daňové evidence.....	34
4.7.3	Cíl daňové evidence	35
4.7.4	Otevření daňové evidence	35
4.7.5	Evidence příjmů a výdajů.....	36
4.7.6	Deník příjmů a výdajů.....	36
4.7.7	Kniha pohledávek.....	37
4.7.8	Kniha dluhů.....	38
4.7.9	Vymezení základních pojmů pro účely vedení daňové evidence	39
4.8	Dotační politika v zemědělství	40
4.8.1	Struktura dotačních zdrojů	40
4.8.2	Státní zemědělský intervenční fond	41
4.8.3	Dotace poskytované ze zdrojů EU	42
4.8.4	Dotace poskytované ze zdrojů ČR	43
5	Výsledky.....	45
5.1	Charakteristika podniku.....	45
5.2	Kalkulace nákladů.....	45
5.2.1	Kalkulace úplných vlastních nákladů v rostlinné výrobě	46
5.2.2	Kalkulace úplných vlastních nákladů v živočišné výrobě	49
5.3	Analýza rentability.....	51
5.3.1	Ukazatel rentability celkového kapitálu.....	51
5.3.2	Ukazatel rentability vlastního kapitálu.....	53
5.3.3	Ukazatel rentability tržeb	55
5.3.4	Ukazatel rentability nákladů	57
5.4	Analýza aktivity.....	59

5.4.1	Ukazatel rychlosti obratu zásob	59
5.4.2	Ukazatel doby obratu zásob	60
5.5	Ukazatele zadluženosti	61
5.6	Analýza likvidity.....	61
6	Shrnutí výsledků a návrhy na doporučení	63
7	Závěr	72
8	Seznam použitých zdrojů	74
9	Přílohy.....	77

Seznam tabulek

Tabulka 4-1: Vybrané ukazatele postavení agrárního sektoru v národním hospodářství....	29
Tabulka 5-1: Pšenice ozimá.....	47
Tabulka 5-2: Ječmen jarní.....	48
Tabulka 5-3: Živočišná výroba.....	50
Tabulka 5-4: ROA.....	51
Tabulka 5-5: ROE.....	53
Tabulka 5-6: ROS.....	55
Tabulka 5-7: ROC.....	57
Tabulka 5-8: Rychlost obratu zásob.....	59
Tabulka 5-9: Doba obratu zásob.....	60
Tabulka 5-10: Analýza likvidity.....	61
Tabulka 6-1: Předběžná kalkulace nákladů řepky ozimé.....	65
Tabulka 6-2: Počáteční náklady.....	68
Tabulka 6-3: Průběžné roční náklady.....	69
Tabulka 6-4: Očekávané příjmy.....	70
Tabulka 6-5: Bod zvratu.....	70
Tabulka 6-6: 1. rok.....	71
Tabulka 6-7: Další roky.....	71
Tabulka 9-1: Výchozí tabulka pro výpočet jednotlivých ukazatelů.....	77

Seznam grafů

Graf 5-1: ROA.....	52
Graf 5-2: ROE.....	54
Graf 5-3: ROS.....	56

Graf 5-4: ROC58

Graf 5-6: Rychlost obratu zásob60

Seznam schémat

Schéma 4-1: Právní úprava daňové evidence33

Seznam použitých zkratk

CK – Celkový kapitál

CZV – Ceny zemědělských výrobců

ČSÚ – Český statistický úřad

DNHM – Dlouhodobý nehmotný majetek

DPH – Daň z přidané hodnoty

EAFRD – Evropský zemědělský fond pro rozvoj venkova

EAGF – Evropský zemědělský záruční fond

EAT – Earnings after taxes (= Čistý zisk)

EU - Evropská unie

HDP – Hrubý domácí produkt

HM – hmotný majetek

LPIS – Land parcel identification system (= Veřejný registr půdy)

MZE – Ministerstvo zemědělství

NH – Národní hospodářství

PFO – Podniky fyzických osob

PGRLF - Podpůrný a garanční rolnický a lesnický fond

PHM – Pohonné hmoty a maziva

PPO – Podniky právnických osob

PRV - Program rozvoje venkova

PVP – Přejícné vnitrostátní podpory

ROA – Return on Assets (= Rentabilita aktiv)

ROC – Return on Costs (= Rentabilita nákladů)

ROE – Return on Equity (= Rentabilita vlastního kapitálu)

ROS – Return on Sales (= Rentabilita tržeb)

RV – Rostlinná výroba

SAPS - Single Area Payment Scheme (= Jednotná platba na plochu)

SZIF - Státní zemědělský intervenční fond

SZP – Společná zemědělská politika

SZÚ – Souhrnný zemědělský účet

Top-Up – Národní doplňkové platby

ŽV – Živočišná výroba

1 Úvod

Zemědělství jako primární sektor byl s růstem sektoru sekundárního a terciálního postupně utlumován spolu se snižujícím se podílem na hrubém domácím produktu a klesajícím počtem zaměstnaných v zemědělství. Primární sektor však stále patří k nejvýznamnějším odvětvím státu s hlavním zdrojem potravin a zachováním kulturní krajiny s ekologickým přístupem k životnímu prostředí.

Rodinná farma se nachází na Rybníkách u Dobříše, tedy ve Středočeském kraji, kde jsou jako hlavní plodiny pěstovány obiloviny a cukrová řepa. Významně zde roste úloha technických a energetických plodin, které jsou současným trendem a perspektivou zemědělství. Ekologické zemědělství ve Středočeském kraji je v současnosti na prudkém vzestupu. Území Středočeského kraje má v poslední době klesající tendenci u stavu skotu, nebo prasat. Kdy na 100 ha připadá přibližně 10 kusů krav. Naopak je zaznamenán příznivý nárůst chovu ovcí, nebo koní.

Studijní obor provoz a ekonomika má se zvoleným tématem bakalářské práce mnoho společného. Především druhá část oboru, ekonomika. Kdy poznatky jsou dostávány z mnoha studovaných předmětů, zejména Ekonomika agrárního sektoru, Obecná ekonomie, Účetnictví a především Ekonomika podniku.

Získané poznatky by mohly být důležité při rozhodování o dalším vývoji podniku, nebo případných investicích. Důvodem zpracování je tedy zjištění skutečného zdraví podniku a jeho následná optimalizace.

Finanční analýza, jak je známo, je velice důležitá pro správné fungování ať už velkého, nebo malého podniku, přestože u menších není tak častá. Finanční analýza ukáže, jak daný podnik hospodaří, jaké má finanční rezervy a jaké finanční zdroje. Její výsledky jsou důležité pro orientaci ve vedení podniku, upozorní na možná nebezpečí, či naopak poslouží jako podklad pro budoucí plánování rozvoje podniku. Na druhé straně špatné provedení finanční analýzy může vést k chybnému rozhodnutí. Dále může pomoci při získání bankovního úvěru nebo dotací.

Dotace byly pro zemědělské podniky vždy důležité, avšak nyní nabyly velkých rozměrů. Kdy některé podniky bez dotací nedokážou samostatně fungovat. Na jednu stranu rostla snaha o efektivnější hospodaření, na stranu druhou ekologické hospodaření v souvislosti s vyššími dotacemi. Dotace, které mohou být čerpány jak z domácích zdrojů, tak ze zdrojů Evropské unie, jsou proto významným zdrojem finančních prostředků.

Předpokládaný výsledek bakalářské práce by měl ukázat, jak se hospodaření na farmě v Rybníkách vyplatí nejen po stránce ekonomické a finanční, ale i po stránce zachování kvality půdy a udržení tradičního způsobu zemědělství.

2 Cíl

Hlavním cílem bakalářské práce je zhodnocení ekonomické a finanční situace farmy. Výše uvedený hlavní cíl je naplněn pomocí následujících dílčích cílů:

- 1) Kalkulace nákladů,
- 2) Kvantifikace a vyhodnocení finančních ukazatelů,
- 3) Analýza vlivu dotační politiky,
- 4) Návrh na optimalizaci.

Pro zhodnocení finanční situace a její provedení jsou nezbytné informační zdroje z podnikového účetnictví. Tedy příjmy a výdaje, jelikož se jedná o daňovou evidenci. Všechny použité informace jsou za sledované období v letech 2011–2015.

Nejprve je zhodnocen podnik z hlediska nákladů, a to prostřednictvím kalkulace nákladů. Od kalkulace nákladů farmy se odvíjí zisk v jednotlivých obdobích provozu. Následně je podnik vyhodnocen dle některých ukazatelů finanční analýzy.

Do vypočtených ukazatelů zasahuje dotační politika, je tak vysvětlen její vliv na daný podnik. Na závěr je shrnutí všech dosažených výsledků podniku s konkrétními optimalizačními návrhy na zlepšení ekonomické situace podniku.

3 Metodika

Vlastní práce je rozdělena na dvě části:

Teoretická část se zabývá literárním přehledem, vysvětlením veškerých pojmů, zdroji informací a metodami, potřebnými pro sestavení finančního zhodnocení daného podniku.

Výsledková část se věnuje popisu malé farmy, poté je provedena kalkulace nákladů a dále jsou zpracovány vstupní údaje příjmů a výdajů pomocí jednotlivých ukazatelů finanční analýzy, které jsou popsány v části teoretické.

Metodika práce je založena na sběru dat, jejich zpracování prostřednictvím zvolených metod a následném vyhodnocení. Zdrojem dat, použitých v bakalářské práci, jsou knižní a internetové publikace uvedené v seznamu použitých zdrojů.

Aby bylo možné správně realizovat finanční zhodnocení podniku, je nutné si nastudovat odbornou literaturu věnovanou finanční analýze, jejím metodám a jak je správně použít. Proveďte se finanční analýza podniku a zjistí se tak jeho zdraví. Prostřednictvím získaných hodnot se odhadne vývoj v budoucím období a určí se příčiny dosavadního vývoje. Následně se nastaví určitá opatření a rozhodne se pro vhodnější směr dalšího vývoje finančního hospodaření a finančního vývoje podniku.

Nejdříve je provedena kalkulace nákladů, díky které se nahlédne na výdaje farmy. Poté je zhodnocena ekonomická efektivnost pomocí ukazatelů rentability a vhodných ukazatelů, podle kterých je možno daný podnik charakterizovat. Z poměrových hodnot a dalších nashromážděných údajů se následně provede ekonomické vyhodnocení, ze kterého se bude vycházet při navrhování optimalizačních opatření. Optimalizační opatření budou navržena za účelem větší hospodářské efektivnosti podniku.

Aby byl podnik úspěšný, potřebuje přidávat nové výkony, rozvinout své schopnosti, učit se novým dovednostem, naučit se prodávat tam, kde většina jeho konkurentů neuspěla, být prospěšný a stávat se skutečně dobrým v tom, co je nové pro podnikovou kulturu. Měl by znát příčiny neúspěšnosti či úspěšnosti podnikání, aby mohl včas ovlivňovat faktory vedoucí k jeho prosperitě. Podobně jako v medicíně je potřeba stanovit diagnózu a následně navrhnout způsob léčení. Nástrojem diagnózy ekonomických systémů je finanční analýza,

kteřá umořňuje nejen odhalovat působení neekonomických i ekonomických faktorů, ale i odhadovat jejich budoucí vývoj (Sedláček, 2011).

3.1 Kalkulace nákladů

Náklady jsou peněžním vyjádřením spotřeby živé práce, majetku a cizích služeb, získaných prodejem od jiných účetních jednotek.

Podle (Synek, et al., 2011) se náklady dělí podle závislosti na změnách objemu výroby na fixní a variabilní. Při změně objemu výroby se mění pouze náklady variabilní. Mohou růst stejně rychle jako objem výroby (proporcionální), rychleji než objem výroby (nadproporcionální), nebo pomaleji než objem výroby (podproporcionální). Ekonomiku podniku zatěžují nejvíce nadproporcionální náklady. Druhá složka, tedy fixní náklady, není závislá na objemu výroby. Tyto náklady jsou nutné z hlediska zabezpečení chodu podniku jako celku. Neznamená však, že jejich množství je neměnné. Může totiž dojít k jejich nárůstu či poklesu například při rozsáhlé změně výrobního programu. Toto rozdělení má smysl pouze v krátkém období, neboť v dlouhém se mění i fixní náklady.

Pomocí metod kalkulace nákladů se stanovují složky nákladů na kalkulační jednici. Kalkulační jednice určuje výkon vymezený měřicí jednotkou např. množství (ks), času (h), hmotnosti (kg, t). Jednotlivé části se dělí do kalkulačních položek - přímé náklady a režijní náklady. Do přímých nákladů se řadí materiál, přímé mzdy a ostatní přímé náklady. Naopak do nepřímých nákladů se řadí provozní režie, správní režie a odbytové náklady (Synek, et al., 2011).

3.1.1 Obecný kalkulační vzorec úplných vlastních nákladů v zemědělské výrobě:

- 1) Nakoupený materiál
(osiva, krmiva, steliva, sadba, hnojiva, léčiva, prostředky ochrany rostlin a ostatní přímý materiál),
- 2) Vstupy vlastní výroby
(osiva, krmiva, steliva, sadba, hnojiva a ostatní vlastní výrobky),
- 3) Ostatní přímé náklady a služby
(externí služby, energie, pojistné, PHM, nájemné, daň z pozemků aj.),

- 4) Pracovní náklady celkem
(mzdové a ostatní osobní náklady včetně příspěvků na sociální a zdravotní pojištění),
- 5) Odpisy dlouhodobého hmotného a nehmotného majetku
(účetní odpisy DNHM kalkulované přímo k jednotlivým výkonům),
- 6) Odpisy zvířat
(účetní odpisy zvířat),
- 7) Náklady pomocných činností
(opravy a udržování, náklady vlastních mechanizačních prostředků),
- 8) Výrobní režie (vlastní náklady výroby),
(odpisy DNHM, náhradní díly a materiál na opravy, nájemné, a další položky společné pro RV, respektive ŽV),
- 9) Správní režie (vlastní náklady výkonu),
(elektrická energie, odpisy DNHM, výkony spojů, nájemné, úroky a další položky společné pro celý podnik),
- 10) Náklady celkem
(položka 1 až 9) (Poláčková, 2010).

3.1.2 Metody kalkulace:

1. Kalkulace dělením
 - Prostá kalkulace dělením
 - Stupňovitá kalkulace dělením
 - Kalkulace dělením s poměrovými čísly
2. Kalkulace přirážkové
3. Kalkulace ve sdružené výrobě
 - Zůstatková (odečítací) metoda
 - Rozčítací metoda
 - Metoda kvantitativní výtěže
4. Kalkulace rozdílové (Synek, et al., 2011).

Při výběru kalkulační metody se v zemědělství bere ohled na to, zda se jedná o sdruženou výrobu nebo nesdruženou výrobu. V zemědělství jde ve většině případů

o sdruženou výrobu. Sdružená výroba je taková, při které vzniká více různých výrobků. Při nesdružené naopak vzniká pouze jeden výrobek, nebo výrobek stejného druhu. Pro sdruženou kalkulaci lze použít metodu odečítací, rozčítací, anebo kombinace těchto dvou metod, pro nesdruženou výrobu pak metodu rozdílovou, dělením, nebo přírážkovou (Poláčková, 2010).

1) Metoda odečítací

Dojde k rozdělení na hlavní a vedlejší produkt. Vedlejší produkty se ocení tržními cenami, či cenami vnitropodnikovými. Tyto vedlejší produkty se odečtou od celkových nákladů a zbytek představuje náklady na hlavní výkony (Kislingerová & Hlinica, 2008).

$$Nh = \frac{N - VV}{KJ} \quad (3.1)$$

N ... celkové náklady

VV ... oceněné vedlejší výrobky

KJ ... počet kalkulačních jednic

2) Metoda rozčítací

Zde nedochází k rozdělení na hlavní a vedlejší produkty. U všech produktů se zjišťují vlastní náklady. Dochází k rozdělení celkových nákladů sdruženého výkonu na příslušné druhy výkonů. Nejčastěji uvedené rozčítací základny jsou:

- Poměrová čísla

Stanoví se jimi poměr mezi jednotlivými druhy výkonů. Vlastní náklady na jednici základního výrobku se vypočtou z celkových nákladů sdruženého výkonu vydělením celkovým přepočteným množstvím výrobků (Poláčková, 2010).

- Procentní podíly

Podle zvolených procentních podílů se z celkových nákladů rozvrhnou vlastní náklady.

- Pomocné kalkulační jednice

Celkové náklady se rozdělí pomocí vhodně zvolené jednotky, která je v příčinné souvislosti s vynaloženými náklady (Synek, et al., 2011).

3) Kombinace metody odečítací a rozčítací

V prvním kroku se rozdělí výrobky na hlavní produkt a vedlejší produkt. V druhém kroku se vedlejší produkty ocení vnitropodnikovými cenami. A dále se odečte částka za vedlejší produkty od celkových nákladů, potom se pomocí rozmítacích základů provede rozvržení nákladů na hlavní produkty (Poláčková, 2010).

Význam kalkulace

Členění nákladů, jejich přiřazení k výkonům a možnost porovnávat plán s výsledky představuje důležitou část nákladového účetnictví. Mohou se hodnotit výsledky podnikání a přijímat rozhodnutí o budoucím fungování. Díky tomu se kalkulace stává neocenitelnou konkurenční výhodou.

V podniku slouží pro stanovení přijatelné hranice ceny na trhu, k ocenění majetku vytvořeného vlastní činností a k rozboru hospodárnosti.

3.2 Finanční analýza

Existuje celá řada definicí pro finanční analýzu. Podle (Černohorský & Teplý, 2011) hlavním smyslem a úkolem finanční analýzy je provést, s pomocí speciálních metodických prostředků, diagnózu finančního hospodaření podniku a při podrobné analýze zhodnotit vybrané složky a identifikovat možný problém. Finanční analýza tak slouží k dosažení finanční stability podniku.

Finanční analýza plní v rámci oceňování podniku dvě základní funkce (Mařík, 2003):

1. Poskytuje informace o finančním zdraví podniku.
2. Je základem pro tvorbu finančního plánu.

Pro potřeby oceňování podniku má zcela zásadní význam evidence majetku, pohledávek a závazků, jejich účetní politiky a „reálnost“ jejich účetních metod vzhledem k přítomné situaci na trhu. Pro potřeby finanční analýzy nikdy nestačí pouze aktuální data, získaná z účetnictví či daňové evidence, je nezbytný také pohled do minulosti. V případě oceňování podniku se obvyklá úroveň tří roků prodlužuje na minimálně pět let (Vochozka, et al., 2012).

Finanční analýza je metoda, která slouží ke komplexnímu zhodnocení finanční a ekonomické situace podniku. Napomáhá odhalit, zda je podnik dostatečně ziskový, *zda má vhodnou kapitálovou strukturu, zda využívá efektivně svých aktivit, zda je schopen včas splácet své závazky a celou řadu dalších významných skutečností. Průběžná znalost finanční situace firmy umožňuje manažerům správně se rozhodovat při získávání finančních zdrojů, při stanovení optimální finanční struktury, při alokaci volných peněžních prostředků, při poskytování obchodních úvěrů, při rozdělení zisku apod. Znalost finančního postavení je nezbytná jak ve vztahu k minulosti, tak – a to zejména - pro odhad a prognózování budoucího vývoje* (Knápková & Pavelková, 2010).

Podle (Sedláček, 2011) finanční analytik potřebuje pro své hodnocení firmy finanční data. Nezastupitelnou roli sehrává účetnictví, které zobrazuje hospodaření podniku. Poskytuje údaje o majetku a dlužích podniku, o vloženém a vytvořeném kapitálu, o výnosech a nákladech, nebo příjmech a výdajích, o peněžních tocích a o dosaženém výsledku hospodaření. Z retrospektivních dat lze odvozovat vývoj finanční pozice podniku

v budoucnosti. Finanční analýza umožňuje nejen posoudit stávající finanční situaci podniku a její vývoj, ale i odhadovat příčiny daného vývoje podniku hlubším zkoumáním vztahů mezi finančními ukazateli a informacemi.

3.3 Popis metod pro naplnění cílů

Každá společnost by měla mít stanoveny své cíle, které by chtěla v budoucnu naplnit a zároveň hodnotit a analyzovat svůj vývoj (Kislingerová & Hlinica, 2008).

V rámci finanční analýzy je pro hodnocení finančního zdraví použitelná řada metod. Při volbě konkrétní metody a následně vhodných ukazatelů je nutné vyjít z potřeb zkoumaného podniku a zvolit nejvhodnější postup pro identifikaci finanční síly podniku. Vhodnost metod by měla být posuzována především podle její účelnosti, nákladnosti a spolehlivosti (Černohorský & Teplý, 2011).

Účelnost

K jakému účelu má výsledná analýza sloužit. To znamená, že musí odpovídat předem zadanému cíli. Je potřeba vědět, že pro každou firmu se hodí jiná soustava ukazatelů či konkrétní metoda.

Nákladnost

Hloubka a rozsah analýzy musí odpovídat očekávanému ohodnocení rizik spojených s rozhodováním.

Nákladnost vyjadřuje fakt, že každá analýza s sebou nese řadu nákladů souvisejících s provedení finanční analýzy.

Spolehlivost

Spolehlivosti se docílí kvalitnějším využitím všech dostupných dat. Čím spolehlivější jsou vstupní informace, tím spolehlivější budou ty výstupní, tedy výsledky plynoucí z analýzy (Černohorský & Teplý, 2011).

3.4 Specifika finanční analýzy

3.4.1 Analýza poměrových ukazatelů

Finanční analýza rozpoznává dva druhy ukazatelů, absolutní a poměrové. Poměrové ukazatele jsou rozšířenější, díky snadnému a rychlému získání přehledu o základních informačních charakteristikách zkoumaného podniku.

Nejde tedy jen o dosahování zisku, ale hlavně o to, aby byl zisk dosahován efektivně. Efektivnost je poměr účinků (výstupů, přínosů) a nároků (vstupů, nákladů), vyjádřený v rámci určitého systému. Efektivnost se tedy vyjadřuje poměrným číslem, které se obecně nazývá ukazatel (indikátor) u : $u = A / B$

Ukazatel je poměr údajů, které jsou vypočítány za srovnatelné období (Mlčoch, 1994).

Analýza poměrových ukazatelů sleduje finanční situaci podniku z mnoha hledisek. Poměrové ukazatele se sledují a vykazují v určitých skupinách vyjadřujících konkrétní aspekt finančního zdraví podniku (Černohorský & Teplý, 2011).

Poměrové ukazatele se z pravidla získají podílem minimálně dvou položek. Podle (Černohorský & Teplý, 2011) se dělí na několik základních skupin poměrových ukazatelů, a to:

- Ukazatelé rentability,
- Ukazatelé aktivity,
- Ukazatelé zadluženosti,
- Ukazatelé likvidity.

3.4.2 Ukazatele rentability

Rentabilita (výnosnost) vloženého kapitálu je měřítkem schopnosti podniku vytvářet nové zdroje a schopnosti dosahovat zisku. Ukazatele výnosnosti jsou ukazatele, kde je v čitateli výsledek hospodaření a ve jmenovateli druh kapitálu, tržby. Ukazatele rentability slouží k hodnocení celkové efektivnosti.

1) Rentabilita celkového kapitálu – ROA (Return on Assets)

$$ROA = \frac{Z}{CK} \quad (3.2)$$

ROA ... rentabilita celkového kapitálu

Z ... zisk

CK ... celkový kapitál

Rentabilita celkového kapitálu odráží celkovou efektivnost podniku a lze ji interpretovat, kolik haléřů zisku bylo vytvořeno z jedné koruny celkových pasiv (Černohorský & Teplý, 2011).

2) Rentabilita vlastního kapitálu – ROE (Return on Equity)

$$ROE = \frac{Z}{VK} \quad (3.3)$$

ROE ... rentabilita vlastního kapitálu

Z ... zisk

VK ... vlastní kapitál

Rentabilita vlastního kapitálu vyjadřuje výnosnost kapitálu, který byl vložen vlastníky podniku. Tento ukazatel je důležitý pro investory, kteří mohou posoudit výnosnost jejich kapitálu. Interpretace tohoto ukazatele zní, kolik haléřů zisku vyprodukovala jedna koruna vlastního kapitálu (Černohorský & Teplý, 2011).

3) Rentabilita tržeb – ROS (Return on Sales)

$$ROS = \frac{Z}{V} \quad (3.4)$$

ROS ... rentabilita tržeb (výnosů)

Z ... zisk

V ... tržby (výnosy)

Představuje poměry, které v čitateli zahrnují výsledek hospodaření v různých podobách a ve jmenovateli tržby. Tyto ukazatele vyjadřují schopnost podniku dosahovat zisku při dané úrovni tržeb, tedy kolik dokáže podniku vyprodukovat efektu na 1 Kč tržeb (Růčková, c2011).

4) Rentabilita nákladů – ROC (Return on costs)

$$ROC = \frac{Z}{CN} \quad (3.5)$$

ROC ... rentabilita nákladů

Z ... zisk po zdanění

CN ... celkové náklady

Rentabilita nákladů je považována za doplňkový ukazatel k poměrovému ukazateli ROS (Růčková, c2011).

3.4.3 Ukazatele aktivity

Měří, jak efektivně podnik hospodaří se svými aktivy. Má-li jich více, než je účelné, vznikají mu zbytečné náklady a tím i nízký zisk. Má-li jich nedostatek, pak se musí vzdát mnoha potenciálně výhodných podnikatelských příležitostí a přichází o výnosy, které by mohl získat (Sedláček, 2011).

Ukazatel rychlosti obratu zásob

$$Ukazatel\ rychlosti\ obratu\ zásob = \frac{tržby}{průměrný\ stav\ zásob} \quad (3.6)$$

Hodnota tohoto ukazatele udává, kolikrát se přemění zásoby na jinou formu oběžného majetku za dané období. Platí, že čím vyšší je hodnota ukazatele (tím rychlejší to znamená obrat zásob), tím podnik efektivněji hospodaří se zásobami (Černohorský & Teplý, 2011).

Ukazatel doby obratu zásob

$$Ukazatel\ doby\ obratu\ zásob = \frac{průměrný\ stav\ zásob}{celkové\ náklady * 365} \quad (3.7)$$

Výsledkem tohoto ukazatele je číslo udávající počet dní, ve kterých jsou oběžná aktiva vázaná ve formě zásob. Cílem podniku by mělo být minimalizovat hodnotu tohoto ukazatele, ale samozřejmě s vědomím plynulého zajištění výroby, či obchodu. Tak, aby nedošlo k situaci, kdy v potřebný okamžik nebudou potřebné zásoby k dispozici (Černohorský & Teplý, 2011).

3.4.4 Ukazatelé zadluženosti (úvěrové zatížení)

Ukazatelé zadluženosti hodnotí finanční strukturu podniku, zejména poměr vlastních a cizích zdrojů, strukturu vlastního kapitálu, či strukturu cizího kapitálu (Černohorský & Teplý, 2011).

Pro hodnocení kapitálové struktury je však nejpodstatnější, že se hodnotí poměr mezi vlastními zdroji financování a cizími zdroji financování. Kapitálová struktura má zásadní význam pro kvalitní rozvoj podniku a rovněž podmiňuje jeho zdravý finanční vývoj (Růčková, c2011).

Míra zadluženosti

$$Míra\ zadluženosti = \frac{cizí\ zdroje}{vlastní\ kapitál} \quad (3.8)$$

Cizí zdroje = krátkodobé závazky + dlouhodobé závazky + bankovní úvěry.

Ukazuje míru krytí firemního majetku cizími zdroji.

3.4.5 Ukazatelé likvidity

Ukazatelé likvidity posuzují platební schopnost podniku, tj. likviditu podniku. Obecně platí, že čím jsou hodnoty těchto ukazatelů vyšší, tím je podnik důvěryhodnější pro věřitele, naopak ztrácí rentabilitu a efektivnost (Černohorský & Teplý, 2011).

Běžná likvidita

$$Ukazatel\ běžné\ likvidity = \frac{oběžná\ aktiva}{krátkodobé\ závazky} \quad (3.9)$$

Tento ukazatel vypovídá o uspokojení věřitelů, pokud by podnik prodal veškerá krátkodobá aktiva k zaplacení svých krátkodobých závazků (Černohorský & Teplý, 2011).

Pohotová likvidita

$$Ukazatel\ pohotové\ likvidity = \frac{oběžná\ aktiva - zásoby}{krátkodobé\ závazky} \quad (3.10)$$

Zde je vyjmuta položka zásob.

Okamžitá likvidita

$$Ukazatel\ okamžité\ likvidity = \frac{peněžní\ prostředky}{krátkodobé\ závazky} \quad (3.11)$$

Jedná se o ukazatel, který porovnává nejlikvidnější část aktiv - přímo peněžní prostředky na účtech u bank a hotovostní peníze (Černohorský & Teplý, 2011).

4 Teoretická část

4.1 Vývoj zemědělství v ČR

Zemědělská výroba patří bezesporu od prvopočátku lidské společnosti k neoddelitelným a základním prvkům jejího vývoje. V historii lidstva se pokládá za příčinu revolučních novinek ve vývoji společnosti doba mezi 10. a 3. tisíciletím př. n. l. (neolit, mladší doba kamenná). Tehdy započaté úmyslné pěstování rostlin vedlo k tak zásadním změnám, jako byl přechod od sběračství a lovu (přisvojovací způsob obživy) k domestikaci rostlin (pšenice, ječmen, kukuřice, proso, luštěniny) a později zvířat (nejprve ovce a kozy, později skot a prasata). Zároveň pak k rozvoji nových technik (rozvoj „řemesel“) a konečně ke vzniku stabilních sídlišť a ke vzniku „prvních civilizací“.

Od počátku vzniku prvních civilizací uplynula dlouhá doba, ve které zemědělství neztrácelo nic na svém významu. Vždy bylo dodavatelem potravin pro výživu obyvatelstva a surovin pro další zpracování. Zároveň se v jeho rámci odehrávala na venkově rozhodující ekonomická aktivita obyvatelstva. Tak tomu bylo i po celé období středověku a v dosud časově převažující dimenzi „novověku“ (Boháčková & Landová, 2014).

4.1.1 Vývoj po roce 1990

Po reformě vlastnických vztahů v agrárním sektoru se po roce 1990 přeměňovalo státní a družstevní vlastnictví socialistického typu na vlastnictví soukromé, došlo k nadřazení vlastnického práva právu uživatelskému a narovnávaly se vlastnické vztahy především k půdě a ostatnímu majetku, který byl zkonfiskován nebo zkolektivizován. Majetková vyrovnání probíhala pomocí restitucí, privatizací a transformací. Z reformních procesů vznikla v agrárním sektoru nová podnikatelská struktura. Jejím základem se stalo soukromé vlastnictví půdy a ostatního majetku (Svatoš, 2008).

V roce 1993 začalo období přípravy ČR na možnou integraci do evropských struktur, které bylo završeno vstupem do Evropské unie v roce 2004. Pro agrární sektor to nejprve znamenalo dlouhé období přizpůsobování se principům „Společné zemědělské politiky“ a po roce 2004 plné převzetí Evropského modelu zemědělství (Boháčková & Landová, 2014).

4.2 Charakteristika zemědělství v České Republice

Zemědělství je součástí základních a tradičních odvětví národního hospodářství. Lidé pracující v zemědělství obhospodařují dohromady 3 501 317 ha zemědělské půdy, z toho právnické osoby 69,7 % a fyzické osoby 30,3 %. Právnické a fyzické osoby tvoří zemědělské podniky, které jsou označovány jako zemědělské subjekty. Ve strukturální zemědělské statistice ČSÚ jich bylo koncem roku 2015 evidováno přes 47,4 tis. subjektů a průměrný evidenční počet pracovníků činil 100,9 tis. Mezi PPO patří zemědělské obchodní korporace, a to obchodní společnosti, družstva, a jiné právnické osoby. Zatímco PFO zahrnují jak zemědělské podnikatele, tak i fyzické osoby provozující drobné pěstivelské a chovatelské činnosti (Ústav zemědělské ekonomiky, 2015).

4.2.1 Pozice agrárního sektoru

V roce 2015 byl růst české ekonomiky od roku 2007 nejvyšší. Kdy HDP vzrostl od roku 2010 o 4,3 %. V tabulce (tabulka 4-1) je dále znázorněn podíl agrárního vývozu na celkovém vývozu se v roce 2015 meziročně zvýšil a činil 5,2 %. Podíl agrárního dovozu na celkovém dovozu se rovněž zvýšil, a to na 6,4 %. Podle údajů ČSÚ se počet zaměstnanců v odvětví zemědělství oproti roku 2014 snížil a činil 100,9 tisíc zaměstnanců (Ústav zemědělské ekonomiky, 2015).

Tabulka 4-1: Vybrané ukazatele postavení agrárního sektoru v národním hospodářství

Ukazatel	2014	2015
Podíl na HDP v základních b. c. – podle statistiky národních účtů (%) - odvětví zemědělství, lesnictví a rybolovu	2,70	2,38
z toho odvětví zemědělství ¹⁾	1,91	1,68
Podíl zemědělství ²⁾ na HDP v základních b. c. – podle SZÚ (%)	0,97	0,83
Podíl agrárního vývozu na celkovém vývozu (%)	4,97	5,20
Podíl agrárního dovozu na celkovém dovozu (%)	6,25	6,41
Podíl na celkovém počtu zaměstnanců v NH ³⁾ - odvětví zemědělství, lesnictví a rybářství	2,60	2,54
z toho odvětví zemědělství ¹⁾	2,22	2,19
Poměr průměrné měsíční mzdy v odvětví zemědělství k průměrné měsíční mzdě v NH (%)	81,4	79,6
Podíl na celkových výdajích státního rozpočtu (%) - odvětví zemědělství ⁴⁾	3,85	3,59
- MZe	4,01	3,72
Podíl výdajů státního rozpočtu pro odvětví zemědělství na HDP v b. c. (%)	1,09	1,04

1) Rostlinná a živočišná výroba, myslivost a související činnosti.

2) Zemědělská prvovýroba, poskytované zemědělské služby a neoddělitelné nezemědělské činnosti po odečtení mezispotřeby; rok 2015 předběžný údaj

3) Celkový počet zaměstnanců a průměrné hrubé mzdy podle CZ-NACE za ČR úhrnem (přepočtené osoby).

4) Podle odvětvového třídění rozpočtových výdajů (výdaje z kapitoly MZe i dalších ústředních kapitol).

Zdroj: Ústav zemědělské ekonomiky 2015 „ZELENÁ ZPRÁVA“

4.3 Rostlinná výroba

Z celkové výměry obhospodařované zemědělské půdy 3 501 tis. hektarů, se orná půda rozkládá na 2 489 tis. hektarů. Struktura plodin na orné půdě se skládá z luskovin, okopanin, technických plodin, plodin na zeleno (mezi které patří zelenina a jahody), obilovin a ostatních plodin. Mezi nejvíce pěstované obiloviny se řadí pšenice, žito, ječmen, oves a kukuřice. Z luštěnin je to hrách a bob polní. Dále mezi okopaniny patří cukrová řepa, brambory a z technických plodin řepka, sója, slunečnice a len.

V rostlinné výrobě došlo v roce 2015/16 k meziročnímu poklesu produkce obilovin, přesto byla jejich celková sklizeň vysoce nadprůměrná. Výjimkou je zrnová kukuřice, jejíž sklizeň v důsledku sucha výrazně poklesla a tato plodina vykázala odhadovanou zápornou rentabilitu. Nižší plocha a výkyvy počasí měly za následek pokles produkce a rentability cukrové řepy, podobně i u brambor došlo k významnému snížení produkce a míry soběstačnosti. Produkce řepkového semene, jako nejvýznamnější olejnin v ČR, meziročně výrazně poklesla, přesto však zůstává míra soběstačnosti velmi vysoká. Produkce chmele meziročně významně poklesla a i přes rekordní výši CZV zůstala míra souhrnné rentability záporná. Sklizeň ovoce byla nejvyšší od roku 2009, mírně vzrostly CZV hlavních druhů ovoce a jeho vývoz. Rok 2015 ve vinohradnictví byl rovněž úspěšný a po čtyřech letech ziskový, vývoz vína z ČR však významně poklesl. Výměra pěstební plochy zeleniny a její produkce nepatrně vzrostla, rostl však i dovoz zeleniny a míra soběstačnosti opět poklesla (Ústav zemědělské ekonomiky, 2015).

4.4 Živočišná výroba

Živočišná produkce, jako významná součást zemědělské produkce, převažuje nad produkcí rostlinnou. Ve vyspělejších státech převládá živočišná výroba, naopak v rozvojových státech převládá výroba rostlinná.

Živočišná výroba se dělí na dva hlavní typy:

- Extenzivní,
- Intenzivní.

V živočišné výrobě došlo v roce 2015 podle Soupisu hospodářských zvířat k meziročnímu zvýšení stavů skotu, drůbeže, ovcí a koz, naopak u prasat a slepic došlo k poklesu. Produkce většiny živočišných komodit v roce 2015 vzrostla nejvýznamněji u hovězího masa, naopak došlo k poklesu výroby vepřového masa a vajec. Spotřeba se zvýšila u všech komodit s výjimkou hovězího masa, k jejímu nejvyššímu nárůstu došlo u drůbežího masa. Míra soběstačnosti u mléka a hovězího masa zůstává velmi vysoká, naopak v případě vepřového masa, drůbežího masa a vajec došlo k jejímu opětovnému poklesu. CZV mléka a vepřového masa meziročně významně poklesly. Souhrnná rentabilita komodit ŽV byla záporná s výjimkou mléka (Ústav zemědělské ekonomiky, 2015).

4.5 Charakteristika podnikání

Definice podnikatele podle nového Občanského zákoníku

Podnikatelem je podle § 420 fyzická nebo právnická osoba. Osoba samostatně a soustavně vykonávající na vlastní účet a vlastní odpovědnost výdělečnou činnost živnostenským nebo obdobným způsobem se záměrem dosažení zisku.

Podnikání definuje § 2 Živnostenský zákon. Podnikáním se podle Živnostenského zákona rozumí soustavná činnost, která se provozuje samostatně na vlastní odpovědnost a vlastním jménem, za účelem dosažení zisku. Za podmínek, které jsou stanoveny Živnostenským zákonem (Svobodová, 2013).

Fyzická osoba

Fyzická osoba může vykonávat samostatnou výdělečnou činnost, nebo podnikání na základě:

- živnostenského oprávnění,
- jiného oprávnění na základě zvláštních právních předpisů (Štohl, 2011).

Právnícká osoba

Podnikatelé jako právnické osoby mohou působit nejčastěji ve formě obchodních společností:

- společnost s ručením omezeným,
- veřejná obchodní společnost,
- akciová společnost,
- komanditní společnost (Štohl, 2011).

4.6 Podnikání v zemědělství

Pro podnikání v zemědělství není nutné živnostenské oprávnění, je však zapotřebí, aby se poplatník zaregistroval na příslušném obecním úřadě. Registrace probíhá prostřednictvím podání žádosti o zápis do evidence zemědělských podnikatelů. Evidenci zemědělského podnikatele nepodléhají podle zákona č. 252/1997 Sb., o zemědělství, ve znění pozdějších předpisů fyzické osoby, které prodávají nezpracované živočišné a rostlinné výrobky, nebo provozují drobné chovatelské a pěstitelské činnosti.

Podnikatelem v zemědělství je fyzická nebo právnická osoba, která soustavně provozuje zemědělskou výrobu jako samostatnou činnost vlastním jménem, na vlastní odpovědnost a za účelem dosažení zisku. Tato činnost musí probíhat za podmínek stanovených zákonem a pokud jde o osobu fyzickou, musí splňovat:

- a) dosažení věku 18 let,
- b) způsobilost k právním úkonům,
- c) trvalý pobyt na území ČR,
- d) prokázání základní znalosti českého jazyka pohovorem před místně příslušným obecním úřadem obce s rozšířenou působností.

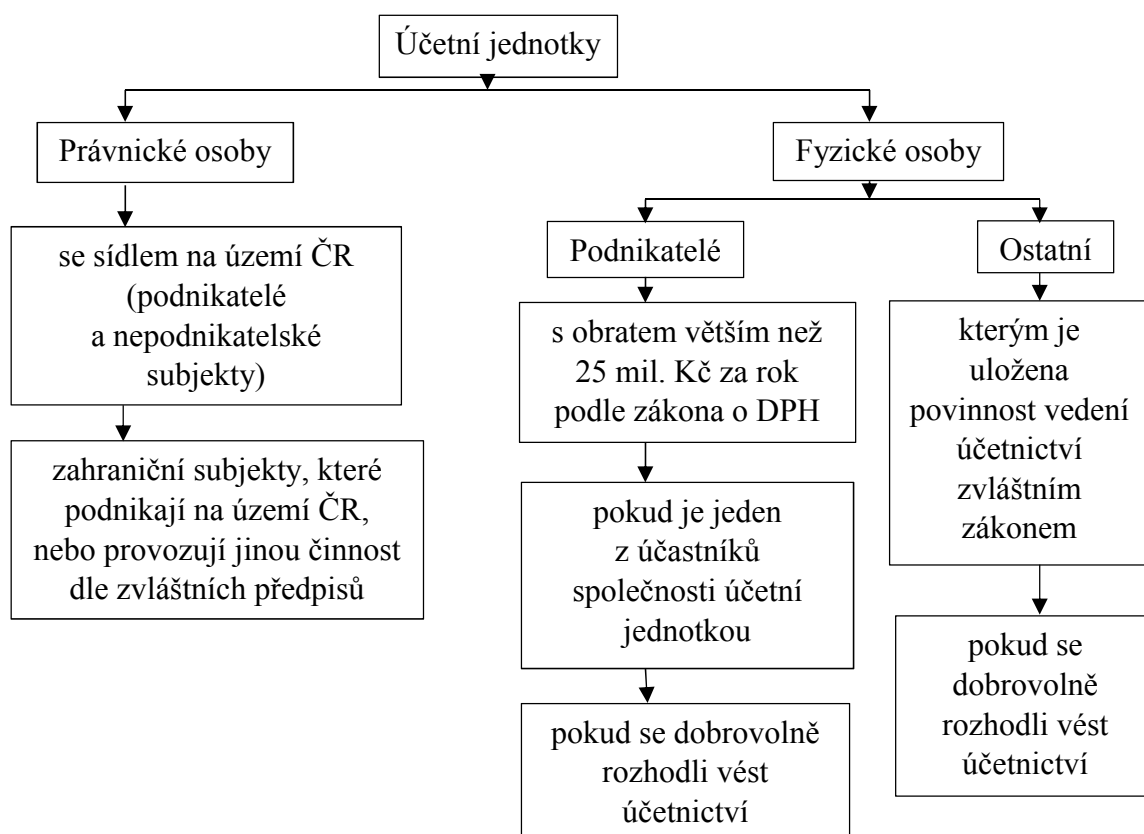
Zemědělskou výrobou se rozumí včetně hospodaření na vodních plochách například: pěstování okrasných rostlin, zeleniny, ovocnářství, živočišná výroba včetně chovu hospodářských a jiných zvířat, produkce plemenných a chovných zvířat, výroba sadby a osiv, hospodaření v lese a chov ryb (Hakalová & Pšenková, 2016).

4.7 Daňová evidence

Hlavním cílem daňové evidence je poskytování údajů potřebných ke zjištění základu daně z příjmu. Vztahuje se zejména na ty subjekty, jenž netvoří účetní jednotky ve smyslu zákona č. 563/1991 Sb., o účetnictví, ve znění pozdějších předpisů. Za účetní jednotku se dle § 1 tohoto zákona považují právnické a některé fyzické osoby. 1. 1. 2004 vstoupila v platnost novela zákona o účetnictví, která zrušila jednoduché účetnictví a ukládá vést účetnictví podvojně. Pro podnikatele byla zavedena daňová evidence místo jednoduchého účetnictví, a to v podobě záznamů pro daňové účely (Sedláček & Dušek, 2016).

V následujícím schématu (schéma 4-1) je uvedena právní úprava daňové evidence.

Schéma 4-1: Právní úprava daňové evidence

Zdroj: vlastní zpracování dle (Sedláček & Dušek, 2016)

4.7.1 Vedení daňové evidence

Daňová evidence je určena pouze pro fyzické osoby, které nejsou účetní jednotkou. Zajišťuje podklady pro zjištění základu daně z příjmů. Sleduje příjmy a výdaje v pokladně

a na bankovním účtu. Obsahuje také údaje o majetku a závazcích. Daňová evidence není příliš administrativně a technicky náročná, poskytuje však méně informací pro rozhodování a řízení firmy (STŘEDNÍ ŠKOLA SLUŽEB A PODNIKÁNÍ, 2007).

Podnikatel může vedením daňové evidence pověřit zaměstnance - účetní, nebo pověří jinou právnickou či fyzickou osobu (účetní firmu nebo kvalifikovanou externí účetní), anebo daňovou evidenci vede sám. Pokud se podnikatel rozhodne o vedení evidence ve vlastní režii, musí si uvědomit fakt, že je nezbytná znalost všech zákonů, které se vztahují k vedení daňové evidence a k jeho podnikatelské činnosti (Hakalová & Pšenková, 2016).

4.7.2 Předmět daňové evidence

Poplatníci daně z příjmů musí vést dokumentaci podle toho, jaké druhy příjmů fyzických osob získávají a jaké výdaje k nim uplatňují:

- Záznamy o příjmech a záznamy evidence pohledávek které vznikly v souvislosti s podnikatelskou nebo jinou formou samostatné výdělečné činnosti (podnikatelé, kteří neuplatňují prokazatelně vynaložené výdaje na zajištění, dosažení a udržení příjmů, ale výdaje v paušální výši, stanovené procentem z příjmů dle § 7 odst. 9, zákona o daních z příjmů).

- Záznamy o příjmech a záznamy o vynaložených výdajích v časové posloupnosti, evidenci o vytvoření a využití rezervy na opravy HM, evidenci HM, který lze odepsat, evidenci o dlužích a pohledávkách ve zdaňovacím období, v němž dochází k ukončení pronájmu a pokud jsou vypláceny mzdy, tak mzdové listy (poplatníci, kteří mají příjmy z pronájmu a výdaje uplatňující na zajištění, dosažení a udržení těchto příjmů dle § 9 zákona o daních z příjmů).

- Daňovou evidenci, která se řídí dle § 7b zákona o daních z příjmů. Jedná se o fyzické osoby mající příjmy ze samostatné výdělečné činnosti a uplatňující vynaložené výdaje na jejich zajištění, dosažení a udržení.

Daňová evidence je podobná jednoduchému účetnictví, je však o mnoho méně náročná po stránce metodické ale i po stránce administrativní. Na technické vybavení klade podstatně

nižší nároky. Podle zásady jednoduchosti zachycuje pouze peněžní toky související s podnikáním, stav dluhů a stav majetku podnikatele koncem zdaňovacího období. Podobně jako účetnictví určuje metody oceňování dluhů či majetku a vymezuje složky majetku (podléhají evidenci). Pro daňovou evidenci není předepsána výslovná forma. Povinností je daňovou evidenci uchovávat za všechna zdaňovací období. Období, kterým neskončila lhůta pro vyměření daně, stanovená zákonem (§ 7b odst. 5) či zvláštním předpisem (Sedláček & Dušek, 2016).

4.7.3 Cíl daňové evidence

Hlavním cílem daňové evidence je zjištění základu daně z příjmů (pro daňové přiznání je vstupní databází), ale pokud je vedena průběžně, má i druhý užitek, jelikož poskytuje přehled o pohybu a stavu dluhů a majetku podnikatele. Dá se tedy využít pro řízení firmy a její ekonomické rozhodování. Obdobně jako účetnictví vychází z prvotních dokladů, provádí z nich záznamy a dále sumarizuje a třídí.

Dalším cílem daňové evidence je zajištění povinnosti plynoucí podnikateli dle § 100 zákona č. 235/2004 Sb., o dani z přidané hodnoty, pokud se jedná o registrovaného plátce této daně. Plátce daně z přidané hodnoty je povinen vést také evidenci plnění, která nejsou zdanitelná. Daňová evidence má za úkol poskytovat údaje, které jsou potřebné pro správné stanovení daňové povinnosti. Pro sestavení měsíčního či čtvrtletního daňového přiznání musí být vedena v potřebném členění (Sedláček & Dušek, 2016).

4.7.4 Otevření daňové evidence

Daňovou evidenci podnikatel otevírá:

- dnem zahájení podnikatelské činnosti,
- prvním dnem zdaňovacího období.

Otevření daňové evidence znamená otevření peněžního deníku a převod počátečních prostředků v hotovosti, prostředků na účtech v bankách a popřípadě průběžných položek za minulé zdaňovací období. Dále otevření knih dluhů, pohledávek a pomocných knih o ostatních složkách majetku a dluhů (Hakalová & Pšenková, 2016).

4.7.5 Evidence příjmů a výdajů

Hlavní součástí daňové evidence je tvořena evidencí o příjmech a výdajích. Závazná podoba evidence příjmů a výdajů není předepsána. Zákon o dani z příjmu stanoví, že evidence zdanitelných příjmů a daňově uznatelných výdajů musí obsahovat údaje o příjmech a výdajích v potřebném členění pro zjištění základu daně (Pilátová & kol., 2011).

U fyzických osob - poplatníků, kteří uplatňují výdaje dle § 24 zákona o daních z příjmů, do evidence vstupují veškeré výdaje, které jsou spojeny s majetkem zahrnutým v obchodním majetku a příjmy vzniklé podnikatelskou činností. Jedná se o výdaje vynaložené na zajištění, dosažení a udržení zdanitelných příjmů. Zahrnuty mohou být jen v prokázané výši a nejvýše ve výši stanovené zákonem. Pro stanovení základu daně z příjmů se zapisují v členěním potřebném do deníku příjmů a výdajů (Sedláček & Dušek, 2016).

Evidence příjmů

Příjmem se rozumí peněžité i nepeněžité plnění v průběhu podnikání, kterého nabývá poplatník. V potřebném členění pro zjištění základu daně jsou předmětem daně příjmy, které by měly být zachyceny v evidenci příjmů. Příjmy se dle (Sedláček & Dušek, 2016) člení na:

- peněžní zdanitelný příjem,
- nepeněžní zdanitelný příjem,
- příjem dosažený směnou (Pilátová & kol., 2011).

Evidence výdajů

Výdajem se stejně jako u příjmů rozumí peněžité i nepeněžité plnění. V evidenci výdajů by se podle (Sedláček & Dušek, 2016) měly oddělit druhy členění výdajů na:

- peněžní daňově uznatelné výdaje,
- nepeněžní daňově uznatelné výdaje (Pilátová & kol., 2011).

4.7.6 Deník příjmů a výdajů

Deník příjmů a výdajů slouží podnikatelům neuplatňujícím výdaje procentem z příjmů a kteří nejsou účetní jednotkou ale naopak těm, kteří získávají příjmy z podnikání a jiné formy samostatně výdělečné činnosti dle § 7 zákona o daních z příjmů.

Deník příjmů a výdajů obsahuje tyto údaje:

- a) datum zápisu do deníku (uskutečnění transakce),
- b) přehled o celkových příjmech
- c) označení daňového dokladu,
- d) stručný popis transakce,
- e) přehled o přijaté a zaplacené dani z přidané hodnoty,
- f) přehled o příjmech, jenž jsou předmětem daně z příjmů,
- g) přehled o celkových výdajích,
- h) přehled o výdajích, které souvisejí s příjmy, jenž jsou předmětem daně z příjmů,
- i) přehled o úpravách dle § 23 podle zákona o daních z příjmů, které snižují nebo zvyšují rozdíl mezi příjmy a výdaji za zdaňovací období.

Při zápisu do deníku je pro každou hospodářskou transakci vymezen jeden řádek. A zápisy se dle jednotlivých daňových dokladů uskutečňují chronologicky (Sedláček & Dušek, 2016).

Peněžní deník eviduje:

- a) příjmy a výdaje provedené v hotovosti,
- b) příjmy a výdaje provedené bankou,
- c) průběžné položky (převody mezi bankovním účtem a pokladnou, převody mezi pokladnami a převody mezi bankovními účty) (Hakalová & Pšenková, 2016).

Zápisy v peněžním deníku bývají doloženy pomocí dokladů:

- a) příjmové a výdajové pokladní doklady,
- b) bankovní výpisy (Hakalová & Pšenková, 2016).

4.7.7 Kniha pohledávek

Pomocnou knihou v daňové evidenci je kniha pohledávek. Jak již vyplývá z názvu, slouží podnikateli k evidenci pohledávek u jiných subjektů. Analytičnost a podrobnost evidence pohledávek se vždy odvíjí od složitosti a rozsahu dané podnikatelské činnosti.

Kniha vydaných faktur tvoří základ evidence pohledávek. Je tvořena evidencí pohledávek z dodavatelsko-odběratelských vztahů.

Kniha pohledávek by měla obsahovat záznamy o:

- a) pohledávkách k odběratelům,
- b) poskytnutých zálohách,
- c) ceninách, které byly vydané formou zálohy pracovníkům,
- d) poskytnutých půjčkách,
- e) pohledávkách (za manka a škody),
- f) pohledávkách u přímých daní (z titulu daně z příjmů),
- g) zúčtováních plateb pojistného na zdravotní a sociální zabezpečení a příspěvku na státní politiku zaměstnanosti,
- h) nárocích (na daň z přidané hodnoty, spotřební daň a jiné nepřímé daně),
- i) dalších pohledávkách (Hakalová & Pšenková, 2016).

4.7.8 Kniha dluhů

Další pomocnou knihou v daňové evidenci je kniha dluhů. Jak již vyplývá z názvu, slouží podnikateli k evidenci dluhů vůči jiným subjektům. Kniha přijatých faktur tvoří základ evidence dluhů. Je tvořena evidencí dluhů z dodavatelsko-odběratelských vztahů.

Kniha dluhů by měla obsahovat záznamy o:

- a) dluzích k dodavatelům,
- b) přijatých zálohách,
- c) přijatých úvěrech (bankovní úvěry jsou sledovány odděleně),
- d) dluzích (daň z příjmů) a jiných přímých daní,
- e) zúčtováních plateb pojistného na zdravotní a sociální zabezpečení a příspěvku na státní politiku zaměstnanosti,
- f) dluzích (spotřební daň, daň z přidané hodnoty a jiné nepřímé daně),
- g) materiálu, který byl dodán zákazníkem a převzat ke zpracování, či opravám,
- h) dalších dluzích (Hakalová & Pšenková, 2016).

4.7.9 Vymezení základních pojmů pro účely vedení daňové evidence

Živnost

Je soustavná činnost, samostatně provozovaná na vlastní odpovědnost, vlastním jménem a za podmínek stanovených živnostenským zákonem za účelem dosažení zisku (Hakalová & Pšenková, 2016).

Podnikatel

Osoba, samostatně a soustavně vykonávající výdělečnou činnost na vlastní odpovědnost a vlastní účet živnostenským nebo podobným způsobem za účelem dosažení zisku. Se zřetelem k této činnosti je tak považován za podnikatele (Švandová, 2008).

Sídlo podnikatele

Je ve veřejném rejstříku zapsaná adresa. Nezapíše-li se fyzická osoba jako podnikatel do veřejného rejstříku, jeho sídlem je místo, kde má bydliště, nebo kde má hlavní obchodní závod (Hakalová & Pšenková, 2016).

Obchodní listiny

Každá podnikající osoba musí uvést své jméno a sídlo na obchodních listinách prostřednictvím dálkového přístupu v rámci informací zpřístupňovaných veřejnosti. Podnikatel, který je zapsán v obchodním rejstříku, musí uvést též údaj o tomto zápisu včetně oddílu a vložky na obchodní listině. Podnikatel, který je zapsán v jiném veřejném rejstříku, musí údaj o svém zápisu uvést do tohoto rejstříku. Podnikatel, který není zapsán ve veřejném rejstříku, musí údaj o svém zápisu uvést do jiné evidence. Pokud byl podnikateli přidělen identifikující údaj, uvádí i ten (Hakalová & Pšenková, 2016).

Obchodní majetek

Pro účely daní z příjmů se rozumí část majetku poplatníka daně z příjmu fyzických osob, o jež bylo či je účtováno, anebo byla nebo je uvedena v daňové evidenci. Den, kdy poplatník naposledy účtoval o složce majetku, nebo ji naposledy uvedl v daňové evidenci, je dnem vyřazení složky majetku z obchodního majetku (Hakalová & Pšenková, 2016).

Majetek můžeme členit na:

- a) hmotný majetek,
- b) nehmotný majetek,
- c) finanční majetek,
- d) zásoby,
- e) pohledávky,
- f) ceniny (Hakalová & Pšenková, 2016).

4.8 Dotační politika v zemědělství

Dnes už by málokterý podnik v zemědělství byl schopný vykazovat zisk bez podpurných dotačních programů. Možností na získání dotací je mnoho, jejich získání však není vždy tak snadné. Podniky musí pro získání dotací plnit podmínky a samotný schvalovací proces je ve většině případů vysoce časově a administrativně náročný.

4.8.1 Struktura dotačních zdrojů

V České republice lze dotační zdroje rozdělit na dvě základní skupiny podle zdroje finančních prostředků. Zemědělcům jsou po vstupu České republiky do EU nabízeny evropské dotační programy. Tyto programy jsou z části doplněny národními dotačními programy, které jsou plně financovány státním rozpočtem ČR. Národní doplňkové platby spolu s evropskými dotačními programy administruje a vyplácí Státní zemědělský intervenční fond (Ministerstvo zemědělství, 2015).

Podpora pro komodity RV

Podpory rostlinných komodit se vztahují na 1 ha. Vydělením ha výnosem predikovaným/dosaženým v daném roce a oblasti se vypočítá jednotková podpora na tunu produkce:

- SAPS na 1 ha z. p.: uplatňován pro každou rostlinnou komoditu,
- Top-Up na 1 ha z. p. nebo o. p.: uplatňován na vybrané komodity podle SZP,
- LFA na 1 ha: uplatňován na vybrané komodity dle typu oblasti (Foltýn & Zedníčková, 2010).

Podpora pro komodity ŽV

Pro komodity živočišné produkce se uvažují 2 typy podpor. Přímé podpory, které jsou vztažené na jednotlivé kategorie zvířat a podpory nepřímé, které jsou vázané na kategorie zvířat prostřednictvím spotřeby krmiv (Foltýn & Zedníčková, 2010).

4.8.2 Státní zemědělský intervenční fond

Státní zemědělský intervenční fond je právnická osoba, která sídlí v Praze. Jeho činnosti se řídí zákonem o Státním zemědělském intervenčním fondu.

Státní zemědělský intervenční fond (SZIF), neboli akreditovaná platební agentura, je zprostředkovatelem finanční výpomoci z národních zdrojů a Evropské unie. Evropský zemědělský fond pro rozvoj venkova (EAFRD) a Evropský zemědělský záruční fond (EAGF) poskytují v rámci Společné zemědělské politiky dotace z EU. Finanční prostředky pro Program rozvoje venkova (PRV) jsou čerpány z EAFRD. Program rozvoje venkova, který byl spuštěn v roce 2007, představuje velké možnosti pro zemědělství.

Společná zemědělská politika v Evropské unii uplatňuje tři základní zásady:

- společný trh zemědělských produktů při společných cenách,
- zvýhodnění produkce zemí EU na úkor vnější konkurence,
- finanční solidaritu, neboli financování ze společného fondu (kam všichni přispívají).

Přímé platby, které jsou vypláceny zjednodušeným systémem, tj. na hektar obhospodařované půdy, jsou základním pilířem poskytovaných finančních podpor. Na stejné úrovni nezanedbatelné finanční výpomoci jsou tržní opatření Společné organizace trhu. Ta se zabývá řešením výkyvů nabídky a poptávky na trhu a zabezpečuje zemědělským podnikům lepší stabilitu a větší jistotu v podnikání (Státní zemědělský intervenční fond, 2013).

4.8.3 Dotace poskytované ze zdrojů EU

Přímé platby

Přímé platby mají největší podíl na vyplácení finančních prostředků určených pro dotace v zemědělství. Poskytování probíhá podle pravidel Společné zemědělské politiky EU. Základními podmínkami pro získání dotací je, aby byl žadatel zemědělským podnikatelem, aktivním zemědělcem a obhospodařoval zemědělskou půdu, která je na něho evidovaná v registru zemědělské půdy LPIS podle užívatelských vztahů (Státní zemědělský intervenční fond, 2013).

- Jednotná platba na plochu (SAPS - Single Area Payment Scheme)

Základní podmínkou pro poskytnutí podpory je minimální výměra 1 hektar zemědělské půdy s kulturou:

- orná půda,
- travní porost,
- trvalý travní porost,
- úhor,
- vinice,
- chmelnice,
- školka,
- sad,
- rychle rostoucí dřeviny,
- zalesněná půda,
- jiná trvalá kultura.

Jednotná platba za plochu nadále zůstává významnou složkou přímých plateb poskytovaných z rozpočtu EU. Představuje zhruba 55 % částky, která je určena pro přímé platby (Státní zemědělský intervenční fond, 2013).

- Platba pro mladé zemědělce

Podpora je určena zejména pro mladé zemědělce, kteří začínají podnikat v zemědělství. Hlavním cílem podpory je usnadnění při zakládání zemědělského podniku a jeho rozvoj v počátečních letech podnikání. Platba je vyplácena formou příplatku k opatření SAPS (Státní zemědělský intervenční fond, 2013).

- Platba pro zemědělce dodržující zemědělské postupy příznivé pro klima a životní prostředí (GREENING)

Cílem je podpora zemědělských postupů, jako je diverzifikace plodin, zachování úrodně trvalých travních porostů a zřizování ploch v ekologickém zájmu. Platba je vyplácena formou příplatku k opatření SAPS (Státní zemědělský intervenční fond, 2013).

4.8.4 Dotace poskytované ze zdrojů ČR

Národní dotace

Česká republika podporuje prostřednictvím řady cílených programů. Těmito programy přispívá k udržování výrobního potenciálu zemědělství a jeho podílu na rozvoji venkova.

Na základě zákona o zemědělství, SZIF provádí administraci žádostí o dotace, které jsou výhradně financované z národních zdrojů, administraci řešení mimořádných událostí, dále administraci řízených rozlivů a statistické zjišťování (Státní zemědělský intervenční fond, 2013).

Podpůrný a garanční rolnický a lesnický fond (PGRLF)

Programy podpor, připravované v úzké koordinaci s Ministerstvem zemědělství a ostatními zainteresovanými subjekty, si kladou za cíle: přispívání k rozvoji venkova, zvýšení konkurenceschopnosti českého zemědělství, potravinářství, lesnictví, podporování zaměstnanosti ve venkovských oblastech a v neposlední řadě zabezpečení potravinové soběstačnosti (Podpůrný a garanční rolnický a lesnický fond, 2013).

PGRLF poskytuje podporu formou dotací úroků z komerčních úvěrů, finanční podporu pojištění poskytování záruk, půjček a úvěrů, nebo poskytování finančních prostředků ke snížení jistiny úvěrů (Státní zemědělský intervenční fond, 2013).

Přechodné vnitrostátní podpory (PVP)

Doplňkové platby poskytované k Jednotné platbě na plochu (SAPS), které jsou plně hrazeny z rozpočtu ČR. V rámci tohoto dotačního titulu lze požádat o platbu na zemědělskou půdu, chov krav bez tržní produkce mléka, chov koz, ovcí a dále o historické platby (stav k 31. 3. 2007): na chmel, na přežvýkavce a brambory pro výrobu škrobu (Státní zemědělský intervenční fond, 2013).

5 Výsledky

V první řadě je charakterizován zkoumaný podnik, poté je provedena úplná vlastní kalkulace nákladů na jednotku produkce, v tomto případě zvláště pro rostlinnou a živočišnou výrobu. Následně je vyčíslen vliv čerpaných dotací. Vypočten pomocí některých hodnot poměrových ukazatelů, jako je rentabilita, aktivita, likvidita a míra zadluženosti. Dotace, které zemědělský podnik čerpá, mají přímý vliv na jeho hospodaření. Pro srovnání jsou dané ukazatele vypočteny s dotacemi i bez nich. Hlavním výchozím rokem pro výpočet hodnot je rok 2015. Výsledné hodnoty poměrových ukazatelů jsou porovnány s výsledky hospodaření z minulých let. Data jsou čerpána z daňové evidence a knihy faktur farmy.

5.1 Charakteristika podniku

Zemědělský podnik vznikl v roce 1990. Farma se nachází ve středočeském kraji, okresu Příbram, obci Rybníky. Její majitel podniká jako fyzická osoba dle živnostenského zákona. Na statku pracuje společně s rodinnými příslušníky.

Podnikatelská činnost zahrnuje jak živočišnou výrobu, tak rostlinnou produkci. Celková rozloha farmy je 19 ha, z nichž část zabírají pole, pastviny, louky a plocha zastavěná budovami. Rostlinná výroba zahrnuje pěstování pšenice ozimé a ječmene jarního, tyto polní plodiny se pěstují na 9 ha orné půdy. Živočišná výroba se skládá z chovu skotu, ovcí a drůbeže.

Hmotné zázemí podniku zahrnuje užité budovy v podobě stodoly, ovčínu, kurníku pro drůbež, chléva, kolny, garáže a dílny, kde jsou uloženy stroje a zařízení pro chod statku.

5.2 Kalkulace nákladů

Kalkulace mají svá specifika, a obzvláště v zemědělství je důležité zvolit správnou metodu. Kalkulace je rozdělena do několika úseků, kde se zpravidla neprodukuje jeden, ale více druhů výkonů. Sledovaný podnik vede kalkulační úseky v rostlinné a živočišné výrobě. Pro každý z těchto výrobních úseků je stanoven přepočítávací koeficient.

Pro rostlinnou výrobu se koeficient využívá k přepočtení hektarů u jednotlivých plodin, přepočtené hektary se sečtou a poté se náklady na rostlinnou výrobu vydělí tímto číslem. Výsledek se pak násobí přepočtenými hektary u pšenice a ječmene.

Pro živočišnou výrobu se také stanoví koeficienty pro jednotlivé kalkulační úseky. Koeficienty se násobí průměrným počtem skotu a sečtou. Výslednou hodnotou se vydělí náklady na živočišnou výrobu, dále vynásobí přepočtenými kusy skotu.

5.2.1 Kalkulace úplných vlastních nákladů v rostlinné výrobě

Do nákladů se u jednotlivých plodin zahrnují veškeré náklady na pěstování, či náklady spojené s prodejem. V této části jsou spočítány vlastní náklady na pěstování pšenice ozimé a ječmene jarního. Vedlejším produktem je sláma. Kalkulační vzorec v rostlinné výrobě zahrnuje tyto položky:

1. Nakoupení osiva a sadba,
2. Vlastní osiva a sadba,
3. Průmyslová hnojiva,
4. Organická hnojiva,
5. Prostředky ochrany rostlin,
6. Ostatní přímý materiál,
7. Ostatní přímé náklady a služby,
8. Mzdové a osobní náklady (pracovní),
9. Odpisy hmotného investičního majetku,
10. Práce vlastních mechanizačních prostředků, opravy a udržování,
11. Výrobní režie,
12. Správní režie,
13. Náklady celkem (Poláčková, 2010).

Pšenice ozimá

Pšenice ozimá se v roce 2015 pěstovala na 4 hektarech. Celkový výnos zrna byl 18 t, což je 4,5 t na 1 ha. Kalkulační jednicí je 1 t slámy, jako vedlejší výrobek a 1 t zrna, jako výrobek hlavní. Náklady jsou rozčleněny v poměru 12 %: 88 %. Podnik se řadí do kategorie mikropodniků, takže náklady na správní režii jsou nulové. V podniku je koeficient pro pšenici ozimou roven 0,5 a celková přepočítaná plocha je 2. V následující tabulce (tabulka 5-1) je provedena podrobná kalkulace nákladů.

Tabulka 5-1: Pšenice ozimá

Položka	Měrná jednotka	Náklady
Osiva nakupovaná	Kč/ha	2 100
Hnojiva nakupovaná	Kč/ha	1 070
Hnojiva vlastní	Kč/ha	1 040
Prostředky ochrany rostlin	Kč/ha	3 121
Ostatní přímý materiál	Kč/ha	0
Přímé materiálové náklady celkem	Kč/ha	7 301
Ostatní přímé náklady a služby	Kč/ha	1900
Mzdové a osobní přímé náklady celkem	Kč/ha	596
Výrobní režie	Kč/ha	2100
Správní režie	Kč/ha	0
Náklady celkem	Kč/ha	11 897
Podíl hlavního výrobku – zrno	%	88
Náklady hlavního výrobku – zrno	Kč/ha	10 469
Hektarový výnos – zrno	t/ha	4,5
Výrobové náklady	Kč/t	2 326
Tržby	Kč/ha	14 850
Prodané množství	t/ha	4,5
Průměrná realizační cena	Kč/t	3 300

Zdroj: vlastní zpracování

Úplné vlastní náklady na 1 ha pšenice ozimé byly v roce 2015 celkem 11 897 Kč a výnos byl 4,5 t/ha. Celkový výnos činil 59 400 Kč/4 ha.

Ječmen jarní

Ječmen jarní se v roce 2015 pěstoval na 5 hektarech. Výnos zrna byl 27,78 t, což je 5,56 t na 1 ha. Pro rozpočet nákladů na hlavní a vedlejší výrobek je kalkulační jednicí 85 %: 15 %. Přepočtený koeficient pro ječmen jarní činí 0,5 a celková přepočtená plocha 2,5 ha. Tato plocha se stejně jako u předchozí plodiny používá k rozpočítání nákladů výrobní režie. V následující tabulce (tabulka 5-2) je provedena podrobná kalkulace nákladů.

Tabulka 5-2: Ječmen jarní

Položka	Měrná jednotka	Náklady
Osiva nakupovaná	Kč/ha	1 885
Hnojiva nakupovaná	Kč/ha	1070
Hnojiva vlastní	Kč/ha	1040
Prostředky ochrany rostlin	Kč/ha	3121
Ostatní přímý materiál	Kč/ha	0
Přímé materiálové náklady celkem	Kč/ha	7 086
Ostatní přímé náklady a služby	Kč/ha	1 900
Mzdové a osobní přímé náklady celkem	Kč/ha	402
Výrobní režie	Kč/ha	2 100
Správní režie	Kč/ha	0
Náklady celkem	Kč/ha	11 488
Podíl hlavního výrobku – zrno	%	85
Náklady hlavního výrobku – zrno	Kč/ha	9 765
Hektarový výnos – zrno	t/ha	5,56
Výrobní náklady	Kč/t	1 756
Tržby	Kč/ha	16 680
Prodané množství	t/ha	5,56
Průměrná realizační cena	Kč/t	3 000

Zdroj: vlastní zpracování

Úplné vlastní náklady na 1 ha ječmene jarního byly v roce 2015 celkem 11 488 Kč a výnos byl 5,56 t/ha. Celkový výnos činil 83 400 Kč/5 ha.

5.2.2 Kalkulace úplných vlastních nákladů v živočišné výrobě

Ve sledovaném podniku se živočišná výroba zaměřuje na chov skotu. Chov skotu je rozdělen do kategorií: telata, jalovice, dojnice a býci. Dle kalkulačního vzorce se spočítají náklady na jednotku produkce, v tomto případě se za jednotku produkce uvažuje jeden kus vykrmený do své jateční hmotnosti.

Základní kalkulační vzorec pro živočišnou výrobu:

1. Nakoupená krmiva a steliva,
2. Vlastní krmiva a steliva,
3. Léčiva a desinfekční prostředky,
4. Ostatní přímý materiál,
5. Ostatní přímé náklady a služby,
6. Pracovní náklady celkem,
7. Odpisy dlouhodobého nehmotného a hmotného majetku,
8. Odpisy dospělých zvířat,
9. Náklady pomocných činností,
10. Výrobní režie,
11. Správní režie,
12. Náklady celkem (Poláčková, 2010).

Průměrný počet byl ve sledovaném roce 2015 12 kusů. Do kalkulace nákladů v tabulce (tabulka 5-3) se zahrnují veškeré náklady od krmení, ošetřování až po prodej na jatka. Kalkulační jednicí je 1 kg přírůstku a 1 kg živé hmotnosti. Náklad na 1 kg živé hmotnosti se vypočte vydělením celkové ceny celkovým kg živé hmotnosti.

Tabulka 5-3: Živočišná výroba

Položka	Měrná jednotka	Náklady
Krmiva nakoupená	Kč/kus	0
Vlastní krmiva a steliva	Kč/kus	4 500
Ostatní přímý materiál	Kč/kus	67
Přímé materiálové náklady celkem	Kč/kus	4 567
Elektřina	Kč/kus	216
Veterinář	Kč/kus	227
Inseminace	Kč/kus	700
Spotřeba vody	Kč/kus	0
Ostatní přímé náklady a služby	Kč/kus	0
Ostatní přímé náklady a služby celkem	Kč/kus	1 143
Mzdové a osobní náklady celkem	Kč/kus	1 500
Výrobní režie	Kč/kus	398
Správní režie	Kč/kus	0
Náklady celkem	Kč/kus	7 608
Užitkovost	Kg/kus	309
Náklady na přírůstek	Kč/kg	25
Náklady na 1 kg živé hmotnosti	Kč/kg	14
Průměrná realizační cena	Kč/kg	39

Zdroj: vlastní zpracování

Náklady na 1 přírůstek jalovice byly v roce 2015 25 Kč na 1 kg, náklady na 1 kg živé hmotnosti byly 14 Kč. Průměrná realizační cena v roce 2015 činila 39 Kč za 1 kg.

5.3 Analýza rentability

Při analýze rentability je zjištěna výnosovost vložených prostředků do podnikatelské činnosti. Zvolenými ukazateli jsou: rentabilita aktiv, rentabilita vlastního kapitálu, rentabilita tržeb a rentabilita nákladů. Jelikož podnik čerpá dotace provozní, projeví se ve všech uvedených ukazatelích jejich vliv, a také dopad na zmírnění výkyvů.

5.3.1 Ukazatel rentability celkového kapitálu

Viz vzorec (3.2).

Tabulka 5-4: ROA

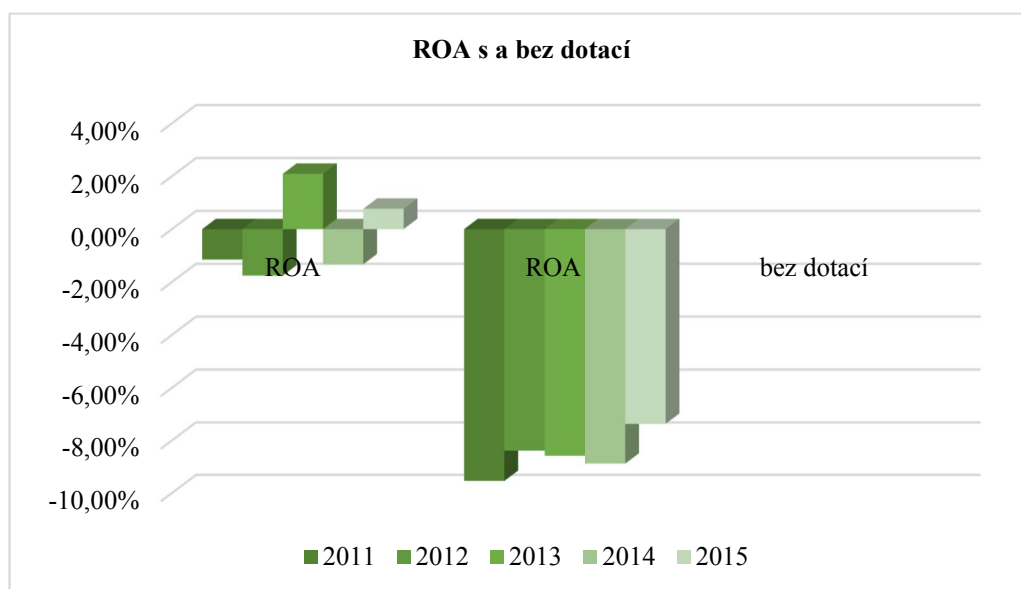
Rok	2011	2012	2013	2014	2015
EAT	-23 978	- 36 423	44 618	-28 220	16 297
EAT bez dotací	-198 512	-173 985	-183 547	-188 351	-156 447
Aktiva	2 079 880	2 072 630	2 138 110	2 120 930	2 122 630
ROA	-1,15 %	-1,76 %	2,09 %	-1,33 %	0,77 %
ROA bez dotací	-9,54 %	-8,39 %	-8,58 %	-8,88 %	-7,37 %

Zdroj: vlastní zpracování

Ukazatel ROA v tabulce (tabulka 5-4) informuje o tom, jaká část zisku byla vygenerována z investovaného kapitálu. Jak lze vyčíst z tabulky, výnosnost kapitálu je ve většině případů záporná. Ve sledovaném období ukazatel ROA klesal, výjimkou byl rok 2013 a 2015, kdy EAT vzrostl na 44618 Kč a 16 927 Kč, a tím vzrostl i ukazatel ROA z -1,76 % na 2,09 % a z -1,33 % na 0,77 %. Do kladných čísel se tak podnik dostal pouze v letech 2013 a 2015, a to na velice nízkých hodnotách. Rok 2013 byl nejvýnosnější, a to díky příchozí části dotací za rok 2012, proto je rok 2012 považován za naopak nejméně výnosný. Nevýnosnost v dalších letech je způsobena hlavně kvůli vysokým provozním výdajům. V roce 2015 dosahuje ROA hodnoty 0,77, což znamená, že zisk vytvořený na 100 Kč celkových aktiv byl 0,77 Kč.

V další řadě tabulka udává působení dotací, bez kterých by podnik nemohl vůbec fungovat. A i s jejich působením je pro podnik těžké dosahovat pravidelného zisku. V případě jejich absence tento ukazatel vykazuje hodnoty v intervalu -7,37 % až -9,54 %, jak je patrné z následujícího grafu (graf 5-1).

Graf 5-1: ROA

Zdroj: vlastní zpracování

Ve sledovaném období se tak jedná o nepříznivý vývoj, vypovídá to o nevhodném využívání všech prostředků podniku. Optimální hodnoty by se měly pohybovat minimálně kolem 8 %. Zatímco hodnoty vypočtené s působením dotací vychází nepravidelně, tak hodnoty bez vlivu dotací mají tendenci stoupaní.

5.3.2 Ukazatel rentability vlastního kapitálu

Udává výnosnost kapitálu vloženého vlastníky. Viz vzorec (3.3).

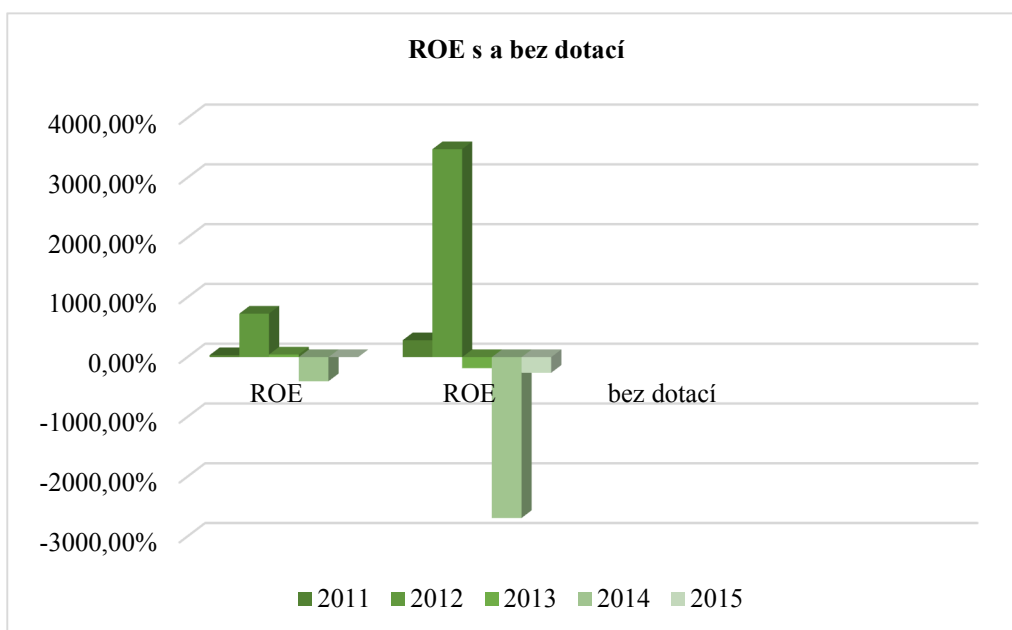
Tabulka 5-5: ROE

Rok	2011	2012	2013	2014	2015
EAT	-23 978	- 36 423	44 618	-28 220	16 297
EAT bez dotací	-198 512	-173 985	-183 547	-188 351	-156 447
Vlastní kapitál	-70 000	-5 000	100 000	7 000	6 000
ROE	34,25 %	728,46 %	44,62 %	-403,14 %	27,16 %
ROE bez dotací	283,59 %	3479,7 %	-183,55 %	-2690,7 %	-260,75 %

Zdroj: vlastní zpracování

Ve srovnání s ukazatelem rentability celkového kapitálu by se mohlo zdát, že rentabilita vloženého kapitálu v tabulce (tabulka 5-5) je na celkem dobré úrovni. Jedná se však o velké výkyvy hodnot, zejména v letech 2012 a 2014, a to s vlivem dotací, ale i bez jejich působení. Záporná čísla se ve výsledných hodnotách s dotacemi objeví pouze v roce 2014, kdy byl podnik ve ztrátě. Ostatní hodnoty vychází kladné, jelikož se v roce 2011 a 2012 jedná o výběr vlastního kapitálu a v roce 2013 a 2015 byl podnik ziskový, což je částečně způsobeno i větším prodejem kusů dobytka na jatka. Vypočtené hodnoty tak vychází větší, než je minimální hodnota, která činí 10 %. Zatímco výsledné hodnoty bez dotací by byly všechny v mínusových hodnotách, nejednalo by se v prvních dvou letech o zmíněný výběr vlastního kapitálu. V roce 2015 měla ROE hodnotu 27,16, kdy na 100 Kč vlastního kapitálu byl vytvořen čistý zisk v hodnotě 27,16 Kč.

Graf 5-2: ROE

Zdroj: vlastní zpracování

Z výše uvedeného grafu (graf 5-2) je patrné, že hodnoty vychází na podobné úrovni kolem 30 až 40 % za působení dotací, až na dvě výjimky, které tvoří rok 2012 a rok 2014. V těchto letech mírně stouply ztráty podniku a s nimi se vychýlila výnosnost vlastního kapitálu. V roce 2012 je v obou případech zřejmý nárůst hodnoty ROE, k čemuž došlo v první řadě kvůli největší ztrátě způsobené pozdním příchodem dotací, jak již bylo zmíněno, a v řadě druhé vlastním výběrem kapitálu. Jedná se tak o nejvyšší kladnou hodnotu. Rok 2014 přináší pro tento ukazatel hodnotu nejhorší, a to z důvodu velice nízké reprodukce vlastního kapitálu, způsobené velkými náklady za tento rok provozu a nižším počtem prodaných kusů dobytka na jatka.

5.3.3 Ukazatel rentability tržeb

Vyjadřuje schopnost podniku dosáhnout zisku při určitých tržbách. Viz vzorec (3.4).

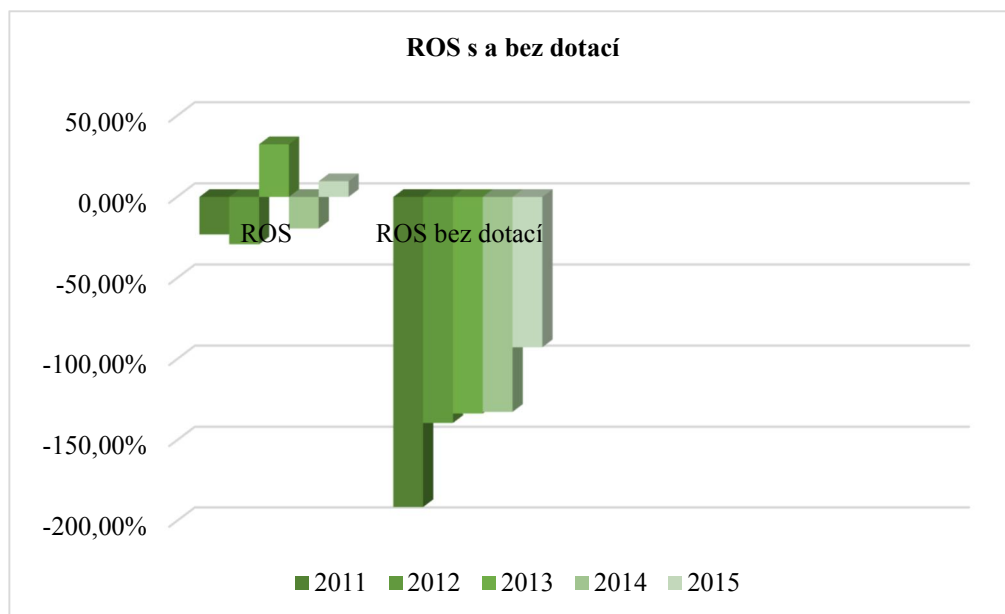
Tabulka 5-6: ROS

Rok	2011	2012	2013	2014	2015
EAT	-23 978	- 36 423	44 618	-28 220	16 297
EAT bez dotací	-198 512	-173 985	-183 547	-188 351	-156 447
Tržby	103 692	124 879	137 512	142 180	168 901
ROS	-23,12 %	-29,17 %	32,45 %	-19,49 %	9,65 %
ROS bez dotací	-191,44 %	-139,32 %	-133,48 %	-132,47 %	-92,63 %

Zdroj: vlastní zpracování

Hodnoty v tabulce (tabulka 5-6) ukazují kolísající rentabilitu tržeb, kdy v letech 2013 a 2015 přišlo relativní zlepšení. Hodnoty jsou kolísavé, přestože tržby se zvyšovaly úměrně. To je zapříčiněno výší nákladů a hospodářského výsledku. Nejslabším rokem je pro první ukazatel ROS, vypočtený včetně dotací, rok 2012. To je částečně způsobeno snížením dotací, a tím, že některé přišly až v dalším kalendářním roce. 2013 je tak nejsilnějším rokem, kdy hodnota rentability tržeb dosáhla hodnoty 32,45 %. Tento výsledek znamená, že 100 Kč tržeb vygeneruje 32,45 Kč zisku. Minimální požadovaná hodnota pro ukazatel ROS by měla být nad 10 %. To se podniku podařilo jen v roce 2013. V případě hodnot zjištěných bez vlivu dotací lze vidět, že rentabilita tržeb dosahuje ve všech případech záporných hodnot v intervalu – 191 až – 93 %.

Graf 5-3: ROS

Zdroj: vlastní zpracování

Z uvedených let grafu (graf 5-3) ve vývoji bez vlivu dotací je zřejmý meziroční nárůst tržeb, a tak i výsledného ukazatele ROS. V prvním roce činil – 191 % a během pěti let stoupl na – 93 %. Za příčinu lze považovat nárůst prodejů, a to na jedné straně poskytování služeb, jako je sekání luk. A následný prodej výrobků, které převážně tvořily balíky sena. Na straně druhé se jedná o vyšší počet prodaných kusů dobytka na jatka.

5.3.4 Ukazatel rentability nákladů

Je doplňkovým ukazatelem k ROS. Viz vzorec (3.5).

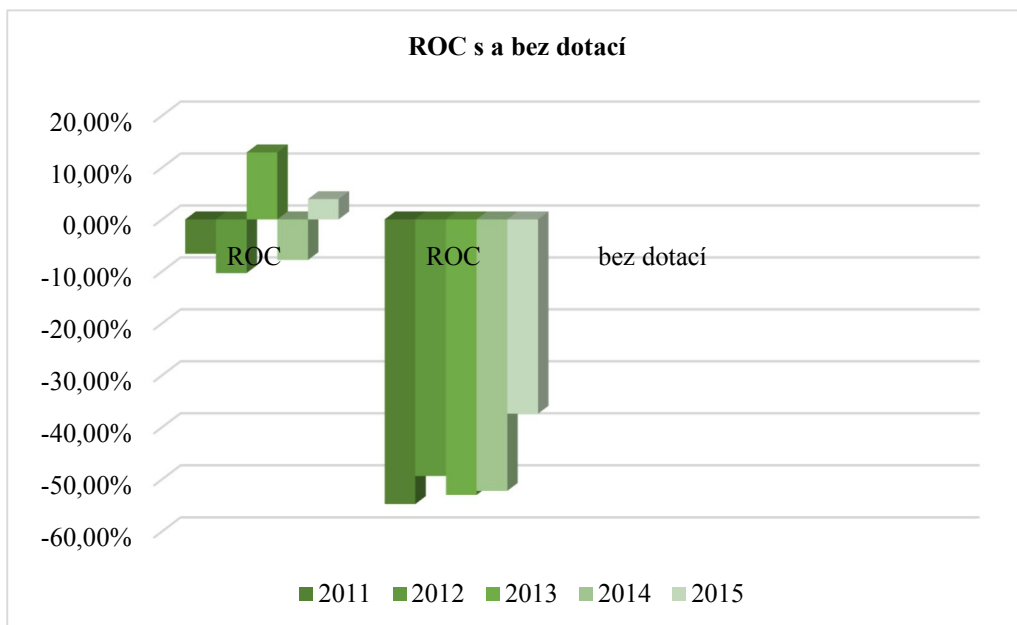
Tabulka 5-7: ROC

Rok	2011	2012	2013	2014	2015
EAT	-23 978	- 36 423	44 618	-28 220	16 297
EAT bez dotací	-198 512	-173 985	-183 547	-188 351	-156 447
Celkové náklady	362 378	352 298	346 161	360 530	418 100
ROC	-6,62 %	-10,34 %	12,89 %	-7,83 %	3,90 %
ROC bez dotací	-54,78 %	-49,39 %	-53,02 %	-52,24 %	-37,42 %

Zdroj: vlastní zpracování

Dosažené výsledky v tabulce (tabulka 5-7) jsou ve většině opět v záporných hodnotách, mimo roky 2013 a 2015. Kdy rok 2013 byl nejsilnější. Výsledná hodnota 0,1289 značí, že 100 Kč nákladů vytvoří zisk o hodnotě 12,89 Kč. U hodnot nákladů lze zaznamenat pokles v prvních třech letech a následný nárůst v letech dalších. Nárůst nákladů je způsoben nižší produkcí v rostlinné výrobě a zdražením některých využívaných služeb, jako je poskytování postřiků, balíkování sena či mláčení.

Graf 5-4: ROC

Zdroj: vlastní zpracování

V grafu (graf 5-4) je velmi dobře vidět vliv dotací na současné zemědělství, jak dokážou změnit hodnotu rentability a celkové ekonomiky podniku. Jak už je z předešlých tabulek a grafů zjevné, hodnoty s a bez dotací vychází velice odlišně, a to až o stovky %. V případě, že by podnik o dotace přišel, nebo by došlo k jejich snížení, nebyla by možnost dalšího fungování podniku.

5.4 Analýza aktivity

Analýza aktivity udává, jak podnik využívá svůj majetek ke svým výkonům. Jedná se o ukazatele: rychlost obratu zásob a doba obratu zásob. I v těchto uvedených ukazatelích se projevují přijaté dotace, jelikož mají přímý dopad na výnosy.

5.4.1 Ukazatel rychlosti obratu zásob

Vypočtená hodnota udává, kolikrát se zásoby přemění na tržby. Viz vzorec (3.6).

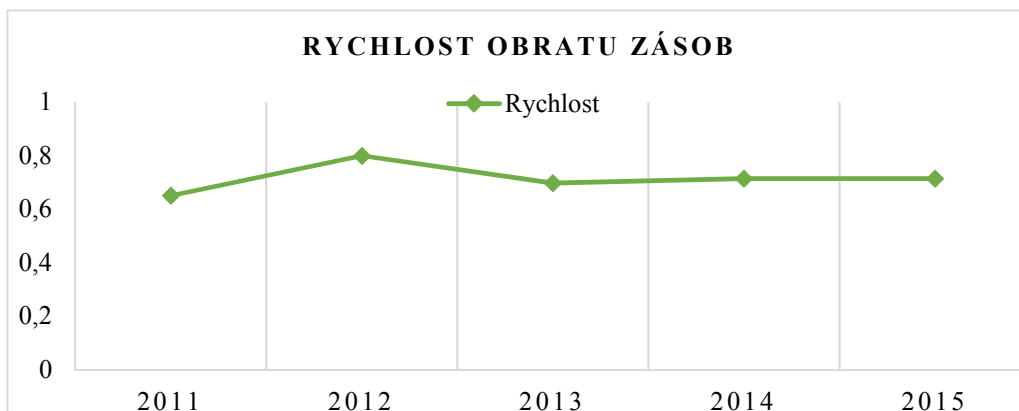
Tabulka 5-8: Rychlost obratu zásob

Rok	2011	2012	2013	2014	2015
Tržby	103 692	124 879	137 512	142 180	168 901
Zásoby	159 350	156 100	197 080	199 100	182 100
Rychlost	0,6507	0,7999	0,6977	0,7141	0,7141

Zdroj: vlastní zpracování

V tabulce (tabulka 5-8) dochází během pětiletého období z počátku k mírnému kolísání, avšak k závěru jsou hodnoty stejné. Nejvyšší hodnoty byly dosaženy v letech 2014 a 2015 a to 0,7141. Což znamená, že podnik přeměnil své zásoby v ostatní formy oběžného majetku až po opětovný nákup zásob 0,7141krát.

Graf 5-5: Rychlost obratu zásob

Zdroj: vlastní zpracování

Z grafu (graf 5-6) je patrné, že rychlost obratu zůstává v čase téměř neměnná. V tomto případě platí, že čím vyšší hodnota rychlosti obratu, tím rychlejší obrat zásob, a tím efektivněji podnik hospodaří. Zjištěné hodnoty se ale řadí k velice nízkým, a tak je zjevné, že podnik nepatří k efektivně hospodařícím.

5.4.2 Ukazatel doby obratu zásob

Vypočtená hodnota udává průměrnou dobu, za kterou podnik prodá své zásoby. Viz vzorec (3.7).

Tabulka 5-9: Doba obratu zásob

Rok	2011	2012	2013	2014	2015
Tržby	103 692	124 879	137 512	142 180	168 901
Zásoby	159 350	156 100	197 080	199 100	182 100
Doba obratu uvedená ve dnech	561	456	523	511	394

Zdroj: vlastní zpracování

Zjištěné hodnoty v tabulce (tabulka 5-9) mají opět kolísavý průběh, avšak s klesající tendencí. Koloběh doby obratu trvá v roce 2015 394 dní, jedná se o velmi dlouhodobý koloběh. Ve sledovaném období jde i tak o nejkratší a nejlepší hodnotu. Nedá se tedy hovořit

o efektivním a intenzivním využívání zásob. Vysoké množství zásob však způsobuje množství zvířat a krmení, nikoliv nevyužitý materiál.

5.5 Ukazatele zadluženosti

Hodnotí poměr mezi vlastními a cizími zdroji financování. Tomuto ukazateli se jinak také nazývá finanční páka, která je tím větší, čím více je cizích zdrojů ve vztahu k vlastním zdrojům. Jelikož ve sledovaném podniku nejsou využívány žádné cizí zdroje (jako jsou krátkodobé a dlouhodobé závazky, nebo bankovní úvěry), nedá se tento ukazatel vypočítat.

5.6 Analýza likvidity

Likvidita je spolu s rentabilitou považována za důležité kritérium finančního zdraví podniku. Ukazatel likvidity vyjadřuje míru schopnosti podniku uhradit své závazky. Zvolenými ukazateli jsou: běžná likvidita, pohotová likvidita a likvidita okamžitá. Jejich hodnoty jsou znázorněny v následující tabulce (tabulka 5-10). Viz vzorec (3.9), (3.10) a (3.11).

Tabulka 5-10: Analýza likvidity

Rok	2011	2012	2013	2014	2015
Běžná likvidita (Likvidita III. stupně)	4,50	4,35	5,67	5,32	4,17
Pohotová likvidita (Likvidita II. stupně)	1,30	1,22	1,71	1,33	1,33
Okamžitá likvidita (Likvidita I. stupně)	1,30	1,22	1,71	1,33	1,33

Zdroj: vlastní zpracování

V případě likvidity III. stupně by se měla doporučená hodnota pohybovat v rozmezí 2 až 2,5. Hodnoty se po celé sledované období pohybují nad doporučenými hodnotami. U běžné likvidity byla nejvyšší hodnota zaznamenána v roce 2013, kdy činila 5,67. V roce 2012 a 2015 došlo ke snížení běžné likvidity.

Pro pohotovou likviditu, neboli likviditu II. stupně, se doporučená hodnota pohybuje v ideálním rozsahu 1 až 1,5. Ve sledovaném období se téměř všechny hodnoty pohybují v tomto rozmezí. Zjištěné hodnoty jsou velmi dobré z investičního pohledu, nebo pohledu bank. Banky se podle tohoto ukazatele totiž rozhodují, zda danému podnikatelskému subjektu poskytnout či neposkytnout úvěr.

Ukazatele okamžité likvidity, likvidity I. stupně, které vypovídají o skutečné platební schopnosti podniku k určitému datu, se pohybují nad doporučenou hodnotou 0,2 ve všech případech. Dle ukazatelů likvidity se tak jedná o solventní podnik, který je schopen hradit své závazky.

6 Shrnutí výsledků a návrhy na doporučení

Cílem praktické části bylo ekonomické zhodnocení podniku pomocí vybraných metod, a to kalkulace nákladů, a především finanční analýzy. Sledováno bylo období pěti let od roku 2011 do 2015. Jako zdroj dat pro vypočtení výsledných hodnot posloužil peněžní deník a kniha faktur.

Podnik, zabývající se rostlinnou a živočišnou výrobou, vykazoval v prvních dvou letech a v roce 2014 záporný hospodářský výsledek. Nejvyšší ztráty dosáhl v roce 2012, která činila – 36 423 Kč. K výrazné změně došlo v roce následujícím, kdy podnik dosáhl kladného, hospodářského výsledku. Jedná se tak i o nejvyšší kladný výsledek za sledované období, který činil 44 618 Kč. Dalšího kladného výsledku hospodaření se podařilo dosáhnout v posledním sledovaném roce 2015.

Při výpočtu poměrových ukazatelů, byly nejdříve zhodnoceny ukazatele rentability. Zjištěné hodnoty o podniku vypovídají, že výnosný byl pouze ve dvou letech 2013 a 2015. Jelikož ostatní dosažené hodnoty vychází menší než 0. Nejlepšího výsledku dosáhla rentabilita vlastního kapitálu. Kdy hodnoty vychází kladně ve čtyřech případech z pěti. Zatímco nejhorších výsledků dosáhla rentabilita tržeb. Pro srovnání byly hodnoty vypočteny bez působení vlivu dotací. Pokud by podnik o dotace přišel, všechny ukazatele rentability by se pohybovaly v záporných hodnotách a nebyla by možnost dalšího fungování.

Ukazatele rychlosti a doby obratu zásob o podniku vypovídají, že jeho hospodaření se řadí k neefektivně hospodařícím a koloběh přeměny zásob na finanční prostředky trvá velmi dlouho. Což může být částečně způsobeno tím, že velké množství zásob způsobuje množství zvířat a krmení, nikoliv nevyužitý materiál.

Ukazatele likvidity se v případě likvidity běžné a okamžité po celé sledované období pohybují nad doporučenými hodnotami. Hodnoty pohotové likvidity vychází v ideálním rozsahu. To znamená, že podnik je schopen platit veškeré své závazky. V tomto případě se ale může jednat o zkresení výsledků, jelikož vždy na konci roku přichází dotace.

Návrhy na doporučení

Ekonomická situace sledovaného podniku není příliš příznivá. Ve většině případů sledovaných období dochází k záporným hospodářským výsledkům.

Řepka ozimá

Možným zlepšením je návrh pěstování řepky ozimé. Pěstovala by se vždy na polovině orné půdy a to na 4,5 ha. Na druhé části by se pokračovalo v pěstování ječmene jarního, či pšenice ozimé. Docházelo by tak k meziročnímu střídání plodin, aby se půda úplně nevyčerpala. Přibližný zisk z dosavadního pěstování pšenice a ječmene je kolem 30 000 Kč. Po předběžné kalkulaci nákladů na pěstování řepky ozimé viz (tabulka 6-1), kde jsou započteny veškeré náklady od setí, postřikům proti plevelům a škůdcům, po desikaci a mlácení. Celkové náklady by byly ve výši 120 590 Kč/4,5 ha a předpokládaný výnos při průměrné realizační ceně 9 700 Kč/ha by byl 171 000 Kč/4,5 ha. Zisk by byl 50 000 Kč, což je o 20 000 Kč více než v případě pěstování pšenice či ječmene.

Tabulka 6-1: Předběžná kalkulace nákladů řepky ozimé

Řepka ozimá – 4,5 ha			
Srpen	Setí řepky	Kč	6 970
Podzim	Dvouděložné plevele	Kč	14 500
	Výdrol obilovin	Kč	11 800
	Přerůstání (+ BOR)		
	Postřik NPK	Kč	9 900
Jaro	Krytonosec	Kč	11 000
	Blýskáček (+ 2x BOR)	Kč	12 000
	Hlízenka	Kč	11 500
	Bejlmorka	Kč	12 000
	Desikace ¹⁾	Kč	10 000
	Dasa	Kč	9 720
	Dam	Kč	3 100
Červenec	mláčení	Kč	8 100
Náklady celkem		Kč	120 590
Výnos ²⁾	4 tuny/ ha	Kč	171 000
Zisk		Kč	50 410

1) desikace= spálení předchozích plodin postřikem

2) Předpokládá se výnos přibližně 4 tuny/ha a očekávaná realizační cena na ha je 9 700 Kč.

Zdroj: vlastní zpracování

Další navrhovanou strategií rozvoje farmy, která by zvýšila rentabilitu vloženého kapitálu a optimalizovala podnikové zdroje, je ubytování s možností agroturistiky.

Zřízení agrofarmy na Rybníkách

Především díky dobré poloze, harmonickému prostředí v podobě okolní přírody, zkušenostem majitele s chovem zvířat a finanční samostatnosti podniku je ideálním optimalizačním návrhem vybudování agrofarmy. Hlavním posláním této strategie je uspokojování potřeb hostů a návštěvníků s poskytováním kvalitních ubytovacích služeb a možností snídaní. Na farmě se budou nacházet pokoje určené k ubytování hostů s kapacitou sedmi lůžek, společenská místnost s kuchyní a společné hygienické zařízení. Záměrem je vytvoření stabilního podniku a využití jeho zdrojů s cílem vyššího zisku než doposud. Ministerstvo zemědělství agroturistiku rovněž podporuje pomocí speciálních dotačních programů, které zahrnují dotace na výstavbu nebo modernizaci těchto ubytovacích zařízení.

Doprovodné programy:

- Aktivity spojené s pomocí turistů na sklizních obilí, senosečích, úklidu chlévů nebo krmení či pasení zvířat (dále: sběr ovoce, nebo prodej vánočních stromků),
- ukázky tradičních venkovských řemesel, seznámení s místními zvyky a ukázka výroby domácích produktů,
- houbaření, sběr lesních plodů,
- aktivity v letním období jako: cykloturistika, pěší turistika, nordic walking, koupání v nedalekém lomu, aktivity v zimním období: běžecké lyžování a sáňkování,
- zázemí pro kulturní akce a pořádání celodenních akcí pro školní výlety.

Aktivity, které projekt zahrnuje:

Nejprve je třeba zrekonstruovat pokoje v přízemí a prvním nadzemním podlaží, kde budou ubytováni hosté. Bude provedena výmalba pokojů a dokoupen nový nábytek. Kuchyň se vybaví novou kuchyňskou linkou se spotřebiči a základním vybavením. Do společenské místnosti se zakoupí nábytek a společenské hry pro děti a dospělé.

Následně je důležité pořídit potřeby pro doplňkové aktivity: jízdni kola, pískoviště pro děti, sportovní potřeby a turistické mapy. Také je třeba koupit osušky, lůžkoviny, utěrky a hygienické potřeby pro hosty. A zpevnit plochu, která bude využívána k parkování aut hostů.

Ekonomika podniku:

Podnik je zaveden již řadu let, po jeho obnově a rozsáhlé změně však nebudou hned vysoké výnosy z nové činnosti. Náklady budou převážně na rekonstrukci jako počáteční výdaj, udržování budov, krmivo a péči o zvířata. Výnosy budou složeny z prodeje výrobků, služeb a v neposlední řadě dotací. Program rozvoje venkova - Podpora agroturistiky je přímo zaměřen na výstavbu malého ubytovacího zařízení, včetně turistické infrastruktury a příslušného zázemí. V tomto případě se jedná o mikropodnik, míra podpory může být až 45 %.

Náklady a výnosy jsou pouze odhadem nově začínajícího podnikání. Hodnoty se později mohou lišit v závislosti na návštěvnosti, počasí, ekonomické situaci v ČR atd.

Financování podniku budou hradit provozovatelé z úvěru:

- 1 000 000 Kč se splatností 5 let (úroková sazba 9,9 % p. a., měsíční 0,825 % p. m.),
- 21 197,87 Kč měsíční splátka,
- celková splátka: 1 271 872,45 Kč.

Předpokládaná průměrná obsazenost je stanovena na 60 % v hlavní sezóně, 30 % v sezóně vedlejší a 10 % obsazené kapacity mimo sezónu. To znamená 102 dní.

V tabulce (tabulka 6-2) jsou znázorněny počáteční náklady pro zahájení provozu agrofarmy.

Tabulka 6-2: Počáteční náklady

Počáteční náklady	Kč
Provozní úvěr	254 376
Parkovací místa	1 000
Vybavení pokojů	70 000
Vybavení koupelen	40 000
Kola	50 000
Zvířata	3 800
Reklama (webové stránky, inzerce)	15 000
CELKEM	434 176

Zdroj: vlastní zpracování

V prvním roce se zaplatí za první splátku z provozního úvěru 254 376 Kč, vybudování parkovacích míst 1 000 Kč, vybavení pokojů 70 000 Kč (nábytek a postele 50 000 Kč, peřiny a lůžkoviny 13 000 Kč, ostatní vybavení a doplňky 7 000 Kč), sociální zázemí 40 000 Kč (vana 20 000 Kč, 2 umyvadla 4 000 Kč, 2 WC 6 000 Kč, sprchový kout 5 000 Kč, ručníky a ostatní příslušenství 5 000 Kč), sportovní trekingová kola 50 000 Kč (4 kola pro dospělé 44 000 Kč, 2 dětská kola 6 000 Kč), zvířata (koza 1 000 Kč a dvě prasata 2 800 Kč) a za reklamu s inzercí 15 000 Kč. Některé finanční náklady na vybavení mohou být uskutečněny až počátkem dalšího roku.

V tabulce (tabulka 6-3) jsou uvedeny průběžné roční náklady na provozování agroturistiky.

Tabulka 6-3: Průběžné roční náklady

Průběžné roční náklady	Kč/rok
Energie (30/osoba/den)	21 420
Náklady na úklid (30/osoba/den)	21 420
Náklady na opravy a udržování	30 000
Administrace a vedení	48 000
Pojištění rizik podnikání	10 000
Provozní úvěr	254 376
CELKEM	385 216

Zdroj: vlastní zpracování

V dalších 4 letech budou prováděny splátky provozního úvěru ve výši 254 376 Kč. Mezi ostatní platby uskutečňované každým rokem patří: poplatky za spotřebu energie, která závisí na obsazenosti, započítává se 30 Kč na osobu na den a náklady za úklid ve výši 30 Kč na osobu na den. V další řadě budou placeny náklady na opravy a udržování v přibližné hodnotě 30 000 Kč, náklady na administraci a vedení podniku ve výši 48 000 Kč a náklady na pojištění rizik podnikání v celkové hodnotě 10 000 Kč.

Tabulka (tabulka 6-4) udává hodnotu očekávaných příjmů nezávislých na dotacích za rok.

Tabulka 6-4: Očekávané příjmy

Očekávané příjmy	Kč/rok
Tržby za ubytování (500/osoba/den)	357 000
Prodej vlastních výrobků (150/den)	107 100
Dotace na provoz agroturistiky	závisí na aktivní dotační politice
CELKEM	464 100

Zdroj: vlastní zpracování

Hlavní zdroj očekávaných příjmů bude tvořen z tržeb za ubytování, kdy je cena stanovena na 500 Kč na osobu na den. Při obsazenosti 7 lidí na přepočtených 102 dní v roce, je hodnota příjmů rovna 357 000 Kč. Vedlejším příjmem bude už jen prodej domácích výrobků, kde se předpokládá prodané množství v hodnotě 150 Kč denně. Míra poskytnutých dotací na provoz agroturistiky závisí na aktivní dotační politice.

V následující tabulce (tabulka 6-5) je vypočten bod zvratu. K tomu, aby se výnosy rovnaly nákladům, tj. zisk byl nulový, stačí 200 dní. Bod zvratu, neboli kritický bod rentability udává, od kdy se investice vyplatí.

Tabulka 6-5: Bod zvratu

Bod zvratu	Kč
Roční fixní náklady (náklady na opravy a udržování, administraci a vedení a reklamu)	88 000
Průměrná cena lůžka za den	500
Variabilní náklady na 1 lůžko/1 den	60
BZ = 88 000 / (500 – 60) = 200	200 dní

Zdroj: vlastní zpracování

Tabulka (tabulka 6-6) znázorňuje výsledek hospodaření za první rok provozování agroturistiky.

Tabulka 6-6: 1. rok

V prvním roce:	Kč
Náklady celkem	814 352
Výnosy celkem	464 100
Zisk/ztráta	- 350 252

Zdroj: vlastní zpracování

Výsledek prvního roku rozšířeného podnikání vychází záporně, což je způsobeno vysokými počátečními náklady na zřízení. Ztráta činí - 350 252 Kč.

Avšak v dalších letech viz následující tabulka (tabulka 6-7) dochází k zisku.

Tabulka 6-7: Další roky

V dalších letech:	Kč
Náklady celkem	380 176
Výnosy celkem	464 100
Zisk	83 924

Zdroj: vlastní zpracování

Dochází ke kladnému hospodářskému výsledku, který činí 83 924 Kč. A po splacení provozního úvěru bude výsledek hospodaření v šestém roce ve výši 338 300 Kč.

$$\text{Návratnost investice} = - 350\,252 + 83\,924 + 83\,924 + 83\,924 + 83\,924 + 338\,300 + 338\,300 + 338\,300 = 1\,000\,344 \text{ Kč}$$

K dosažení návratu investice do provozu agroturistiky dojde po osmi letech.

7 Závěr

Cílem bakalářské práce bylo posouzení finanční situace podniku na Rybníkách pomocí vybraných metod finanční analýzy, která je provedena v časovém horizontu pěti po sobě jdoucích období (2011-2015). Dalším cílem bylo na základě finančního vyhodnocení sestavit optimalizační návrh. Část metodiky popisuje a vysvětluje problematiku kalkulace nákladů, finanční analýzu a vybrané ekonomické ukazatele. Navazující částí práce je teoretická část, která se zabývá charakteristikou odvětví, podnikáním, daňovou evidencí a dotační politikou. Popsané metody byly aplikovány ve výsledcích pro výpočet kalkulace nákladů a poměrových ukazatelů.

Ze sestavené kalkulace nákladů byly zjištěny celkové náklady na jednotlivé výrobky v rostlinné a živočišné výrobě. Z těchto údajů bylo zjištěno, že všechny výrobky jsou prodávány se ziskem. V rostlinné výrobě byly úplné vlastní náklady na 1 ha pšenice ozimé v roce 2015 celkem 11 897 Kč a výnos byl 4,5 t/ha. Celkový výnos činil 59 400 Kč/4 ha. Náklady na 1 ha ječmene jarního byly v roce 2015 11 488 Kč a výnos byl 5,56 t/ha. Celkový výnos činil 83 400 Kč/5 ha. V živočišné výrobě byly náklady na 1 přírůstek jalovice v roce 2015 25 Kč/1 kg a náklady na 1 kg živé hmotnosti činily 14 Kč. Průměrná realizační cena vycházela na 39 Kč /1 kg.

Následně byla provedena analýza poměrových ukazatelů, které popisují postavení podniku v oblasti rentability, aktivity, zadluženosti a likvidity. Dle ukazatelů rentability byla zjištěna účinnost celkového kapitálu, která je na velmi nízké úrovni. Celková rentabilita společnosti má ve sledovaném období kolísavou tendenci, což znamená, že výsledek hospodaření dosahoval záporných hodnot a pouze v letech 2013 a 2015 se dá hovořit o kladném výsledku hospodaření. Hodnoty rentability byly pro srovnání vypočteny bez působení vlivu dotací, z čehož jasně vyplývá, že podnik by bez podpůrných dotačních programů nemohl dále fungovat. V roce 2015 dosahuje ROA hodnoty 0,77 % a bez dotací -7,37 %, ROE činí 27,16 % a bez dotací -260,75 %, ROS 9,65 % a -92,63 % a ROC 3,9 % a -37,42 %. Ukazatelé aktivity odhalily, že podnik neumí hospodařit se svými zdroji, tzn. že produkce není efektivní. V roce 2015 podnik přeměnil své zásoby v ostatní formy oběžného majetku až po opětovný nákup zásob 0,7141krát. Obrat zásob vykazuje v celém sledovaném období velmi nízké hodnoty a zásoby se tak v celém cyklu obrátí za velmi

dlouhou dobu, konkrétně v roce 2015 koloběh doby obratu trval 394 dní. Vysoké množství zásob způsobuje množství zvířat a krmení, nikoliv nevyužitý materiál. Likvidita je spolu s rentabilitou považována za důležité kritérium finančního zdraví podniku. Hodnoty běžné likvidity vychází nad doporučenými hodnotami v intervalu od 4,17 do 5,67, likvidita pohotová se pohybuje v ideálním rozsahu od 1 do 1,5 a likvidita okamžitá opět nad doporučenou hodnotou 0,2. Proto se dá říci, že se jedná o likvidní podnik. Ke svému financování podnik nevyužívá cizích zdrojů, není tak nikdy zadlužen a nehrozí mu problémy s nesolventností. Tento aspekt je velice důležitý pro potencionální investory.

Na závěr práce byly vypracovány optimalizační návrhy pro efektivnější využití zdrojů. Zaprvé bylo navrženo pěstování řepky ozimé na polovině orné půdy místo jedné z dosavadních plodin. Po předběžné kalkulaci nákladů bylo zjištěno, že výsledný zisk by byl navýšen o 20 000 Kč ročně. Zadruhé byl zpracován plán o zahájení provozu podniku jako agrofarmy s možností ubytování. Průměrná obsazenost byla stanovena na 60 % v hlavní sezóně, 30 % ve vedlejší a 10 % obsazené kapacity mimo sezónu. Výpočty se skládají z propočtů prvního roku podnikání, který zahrnuje počáteční náklady nutné k zahájení činnosti ve výši zhruba 434 176 Kč a dalších let. V prvních pěti letech jsou průběžné roční náklady v hodnotě 385 216 Kč, avšak po splacení provozního úvěru v pátém roce se hodnota sníží na 130 840 Kč. V prvním roce vychází ztráta ve výši – 350 252 Kč, avšak od druhého roku se jedná o zisk ve výši 83 924 Kč. Po splacení provozního úvěru bude podnik dosahovat ročního zisku 338 300 Kč. Přičemž doba návratnosti investice činí 8 let.

Lze shrnout, že při dosavadním fungování farmy se výsledky hospodaření pohybují kolem nuly s kolísavou tendencí. Aby tomu tak nebylo i nadále a farma začala prosperovat, je nutné přijetí alespoň jedné z navrhovaných strategií, či zásadní změny ve struktuře a řízení hospodaření. Podnik by tak měl předpoklady k prosperitě v budoucnosti.

8 Seznam použitých zdrojů

Knižní zdroje:

BOHÁČKOVÁ, I. & LANDOVÁ, P., 2014. *Ekonomika agrárního sektoru*. Praha: V Praze: Česká zemědělská univerzita, Provozně ekonomická fakulta, 2014. ISBN 978-80-213-2525-8.

ČERNOHORSKÝ, J. & TEPLÝ, P., 2011. *Základy financí*. Praha: GRADA Publishing, 2011. ISBN 978-80-247-3669-3.

FOLTÝN, I. & ZEDNÍČKOVÁ, I., 2010. *Rentabilita zemědělských komodit: ekonomicko-matematické predikce= profitability of agricultural commodities: economic-mathematical predictions*. Praha: Ústav zemědělské ekonomiky a informací, 2010. ISBN 978-80-86671-80-2.

HAKALOVÁ, J. & PŠENKOVÁ, Y., 2016. *Daňová evidence: teorie a praxe*. Praha: Wolters Kluwer, 2016. ISBN 978-80-7552-239-9.

KISLINGEROVÁ, E. & HLINICA, J., 2008. *Finanční analýza krok za krokem, 2. vyd.*. Praha: C.H. Beck, 2008. C.H. Beck pro praxi. ISBN 978-80-7179-713-5.

KNÁPKOVÁ, A. & PAVELKOVÁ, D., 2010. *Finanční analýza: komplexní průvodce s příklady 1. vyd.*. Praha: Grada Publishing, 2010. Prosperita firmy. ISBN 978-80-247-3349-4.

MAŘÍK, M. A. K., 2003. *Metody oceňování podniku: proces ocenění, základní metody a postupy*. Praha: Ekopress, 2003. ISBN 80-86119-57-2.

MLČOCH, J., 1994. *Financování podniku*. Praha: Fortuna, 1994. ISBN 80-7168-184-9.

PILÁTOVÁ, J. & KOL., a., 2011. *Daňová evidence: komplexní řešení problematiky daňové evidence pro OSVČ, 7. aktualiz. vyd.*. Olomouc: Anag, 2011. ISBN 978-80-7263-656-3.

POLÁČKOVÁ, J. A. K., 2010. *Metodika kalkulací nákladů a výnosů v zemědělství*. Praha: Ústav zemědělské ekonomiky a informací, 2010. ISBN 978-80-86671-75-8.

RŮČKOVÁ, P., c2011. *Finanční analýza: metody, ukazatele, využití v praxi. 4., aktualiz. vyd.*. Praha: Grada Publishing, c2011. Finanční řízení. ISBN 978-80-247-3916-8.

SEDLÁČEK, J., 2011. *Finační analýza podniku. 2. aktualizované vydání*. Brno: Computer Press, 2011. ISBN 978-80-251-3386-6.

SEDLÁČEK, J. & DUŠEK, J., 2016. *Daňová evidence podnikatelů 2016. Třinácté vydání*. Praha: Grada Publishing, ISBN 978-80-271-9038-6.

SVATOŠ, M., 2008. *Ekonomika agrárního sektoru: (vybran témata)*. Praha: Česká zemědělská univerzita, Provozně ekonomická fakulta, 2008. ISBN 978-80-213-1845-5.

SYNEK, M., KONEČNÝ, M. & VAVŘINA, J., 2011. *Manažerská ekonomika. 5., aktualiz. a dopl. vyd.*. Praha: Grada, 2011. ISBN 978-80-247-3494-1.

ŠTOHL, P., 2011. *Daňová evidence 2011: praktický průvodce 2., upravené vydání*. Znojmo: Pavel Štohl, 2011. ISBN 978-80-8737-34-2.

ŠVANDOVÁ, E., 2008. *Ekonomika malých a středních podniků*. Brno: Masarykova univerzita, 2008. ISBN 978-80-210-4615-3.

VOCHOZKA, M., MULAČ, P. & KOL., a., 2012. *Podniková ekonomika*. Praha: GRADA Publishing, 2012. ISBN: 978-80-247-4372-1.

Elektronické zdroje:

MINISTERSTVO ZEMĚDĚLSTVÍ, 2015. *Struktura dotačních zdrojů*. [Online] Available at: <http://eagri.cz/public/web/mze/dotace/?fullArticle=1>.

PODPŮRNÝ A GARANČNÍ ROLNICKÝ A LESNICKÝ FOND, 2013. *PGRLF*. [Online] Available at: <http://www.pgrlf.cz/o-spolecnosti/napln-cinnosti/> [Přístup získán 29 9 2016].

STÁTNÍ ZEMĚDĚLSKÝ INTERVENČNÍ FOND, 2013. *SZIF*. [Online] Available at: <https://www.szif.cz/cs/o-nas> [Přístup získán 29 9 2016].

STŘEDNÍ ŠKOLA SLUŽEB A PODNIKÁNÍ, 2007. *Daňová evidence. Teoretická publikace*. [Online]

Available at: www.ss-ostrava.cz/uploads/download/projekt-ct/opvk_de_ucebnice.pdf

[Přístup získán 23 9 2016].

SVOBODOVÁ, J. E., 2013. *Accontes*. [Online]

Available at: <http://www.accontes.cz/podnikatel-podle-noveho-obcanskeho-zakoniku>

[Přístup získán 16 2 2017].

ÚSTAV ZEMĚDĚLSKÉ EKONOMIKY, M. z. Č., 2015. *Zpráva o stavu zemědělství ČR za rok 2015 „Zelená zpráva“* [Online]

Available at: http://eagri.cz/public/web/file/481729/ZZ15_V4.pdf

[Přístup získán 25 8 2016].

9 Přílohy

Tabulka 9-1: Výchozí tabulka pro výpočet jednotlivých ukazatelů

Rok	2011	2012	2013	2014	2015
Příjmy	278 508	315 875	393 577	332 310	374 804
Výdaje	302 485	292 405	286 268	300 637	358 507
Odpisy	59 893	59 893	59 893	59 893	59 593 ¹⁾
Dlouhodobý majetek	1 855 530	1 855 530	1 855 530	1 855 530	1 855 530
Hotovost	5 000	6 000	5 500	6 300	7 000
Bankovní účet	60 000	55 000	80 000	60 000	78 000
Krátk. závazky	49 867	49 867	49 867	49 867	64 044
Zásoby	159 350	156 100	197 080	199 100	182 100
- Zvířata	124 700	146 400	108 000	104 000	91 500
- Materiál ²⁾	3 650	13 460	13 080	14 100	15 600
- Výrobky, zboží ³⁾	31 000	6 500	76 000	81 000	75 000
AKTIVA (CK)	2 079 880	2 072 630	2 138 110	2 120 930	2 122 630
ZISK	-23 978	- 36 423	44 618	-28 220	16 297
ZISK bez dotací	-198 512	-173 985	-183 547	-188 351	-156 447
Tržby	103 692	124 879	137 512	142 180	168 901
Celkové výdaje	302 485	292 405	286 268	300 637	358 507

1) Odepsaný přístřešek pro skot

2) Olej, motorová nafta

3) Seno, sláma, obilí

Zdroj: vlastní zpracování dle podnikových údajů